

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖR

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG

GREVINNAN LOUISE LEWENHAUPT. OLGA OLSSON FOTO.

“RUSTHÅLLARMOR PÅ CLAESTORP”.

(GREVINNAN LOUISE LEWENHAUPT.)

“ARBETE befördrar hälsa och välstånd”, lärde förr i tiden salig biskop Lindbloms katekes. Det är en gammal god lefnadsregel, som på vackraste sätt följes af “rusthållarmor på Claestorp”, som grevinnan Louise Lewenhaupt skämtsamt benämnes af sina vänner. Ty gäller öfver allt den satsen, att husmodern bör vara en föresyn för sitt folk, gäller den i all synnerhet på de stora godsens med dess talrika underlydande, och detta och det därmed följande ansvaret är en sak, som Claestorps husfru i kanske högre grad än någon annan insett.

Vid Södermanlands läns landbruksmötes utställning i Katrineholm under senaste hälften af juni d. å. väckte också den utställning af olika arters slöjd, som från Claestorps gård af grevinnan Lewenhaupt exponerats, stort och berättigadt intresse. Icke nog med att förteckningen på dessa utställningsalster upptog fem af katalogens sidor, hvarest uppräknades slöjdföremål af den mest olikartade beskaffenhet, från harullsvantar, hästhårsmattor och kusksockor till kökshanddukar, klädningstyg och finaste linneservietter — hvitaste dräll, — man såg äfven af de upptagna utställarnes namn, att från Claestorps gård bidragit så godt som alla af det stora godsets underlydande, små och stora, gamla och unga, ja, till och med sängbundna sjuklingar hade dragit

sitt strå med till stacken för att göra godset och sin älskade husmor heder. Men så upptog också utställningen för sig en hel skolasal, och en dyrbar silfverskål blef för grevinnan Lewenhaupt lönen och belöningen för många dagars tunga arbete.

I salongen på Claestorp synes bredvid pianot grevinnans spinnrock. Den står där “ej blot til Lyst” — den är för nött för att verka blott parad — och den tyckes vara tillräckligt betecknande för den anda, som besjalar “rusthållarmor på Claestorp”.

Också har arbetet därstädes sedan många år hållits högt i helgd — — men för att gå i ordning med frågorna, vill jag berätta allt från början så, som grevinnan berättade det under mitt besök på Claestorp, medan vi sågo och beundrade de vackra drifhusen, kasterna där otaliga vindrufsklasas hängde långtande efter sol, rosenbänkarnas, där härliga rosor slogo ut sina knoppar, och bigården, där bien flögo ut och in, sökande eller hemvändande med honung.

Slöjden på Claestorp har gamla anor. Redan år 1832 igångsatte grevinnans farmor, född Beck-Friis från Börringe i Skåne, en sy- och hushållsskola på Claestorp. Här kommo väfstol och spinnrock till heders, medan den där mer eller mindre rena virkningen, som mången nog ofta sett dingla mellan röda fingrar, totalt landsförvisades. I stället fingo godsets barn lära sig sy och fälla, spinna, väfva och laga mat, medan snickaren fick taga hand om pojkarne. Från denna första början härstammar nu Claestorps syskola. Ännu i många år fick “farmor”, som än i dag är gängse namnet på syskolans stiftarinna, leda sitt verk, hvilket tryggades genom de större eller smärre donationer, som på “farmors” födelsedag — den 2 juni, hvilken dag än i dag firas med extra förplägning åt eleverna — kommo hennes stiftelse till del från barns och barnbarns sida och härigenom slapp att komma i beroende af statsanslag och Nääs-method. Och “farmors” rum, som bibehållits i orubbadt skick i den lilla byggnad, som nu inrymmer syskolan, användes än i dag till direktionsrum.

Syskolan på Claestorp har sitt arbetsår från den 1 maj till den 1 november med 5 arbetsdagar i veckan och besökes af mellan 60 à 70 elever i åldern från 9 till 14 år samt står under ledning af en lärarinna. Matlagning förestås af särskild lärarinna. Eleverna vid syskolan ha allting fritt, tack vare ofvannämnda donationer. Som enda vilkor fordrar man, att hvarje flicka under bärtiden plockar

ett visst mått bär, som sedan insyltas eller inkokas och användes vid matlagningen. Vid denna få 3 à 4 af de äldsta flickorna turvis biträda, en vecka i taget, och vid middagen erhålles en sopprätt, en köträtt samt bröd, bakadt i skolan. Undantag är på “farmors” födelsedag, då, som sagdt, extra förplägning, en efterrätt till middagen samt kaffe och dopp, bestås.

Undervisning lämnas nu i att sy, att fälla, att sticka, att sätta upp och väfva en lättare samt en svårare väf o. s. v., hvilket allt försäljes på hösten i sammanhang med avslutningen.

Och hvilken betydelse en dylik skola har, torde hvarje husmoder lätt inse.

Men ej nog härmed.

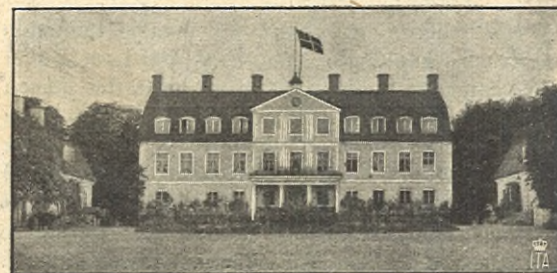
Grevinnan Lewenhaupt är en arbetsgifverska i stort för alla de till Claestorp hörande, som vilja och kunna arbeta. Ingen kvinna, som kan utföra något som hälst arbete, behöfver sitta sysslolös i sin stuga de långa vinteraftnarna.

På Claestorp finnes stor linodling och fåravfel. Till gården få nu komma alla godsets underhafvande, som önska arbete. En får ull att karda och spinna, en annan lin, en tredje väfver band, en fjärde stickar, en femte väfver o. s. v., och efter slutadt arbete lämnas det alltsammans tillbaka till Claestorp, och betalning för verkställt arbete lämnas.

På Claestorp tillvaratages allt, som duger att på ett eller annat sätt använda. Och därför kunde, som nämnt, katalogen också upptaga föremål som t. ex. kökshanddukar, ladugårdshanddukar, stallförkläden, trasgarnstyg, trasmattor, nöt- och hästhårsmattor, strumpor, muddar, harullsvantar, halmskor, kostymtyg, sängtäcken, lärft m. m. utom alla sorters det vackraste linne o. s. v. Och allt, som på godset af flitiga händer arbetas, användes äfven till godsets eget behof.

— Ni kan ej tro, hur mycket som går åt på ett så här stort ställe, sade grevinnan. Och dessutom är det min lilla stolthet att en gång kunna lämna mina sonhustrur ett vackert och välförsedt linneförråd, tillade hon med ett gladt leende.

Och som bevis på, hur grevinnan Lewenhaupt värdigt upptagit “farmors” mantel och lyckats få in medvetandet om “arbetets ära”, må omnämnas, att små tösungar från syskolan, hvilka på grund af sin ålder ej skulle fått medverka vid Katrineholmsutställningen,

CLAESTORP.

CLAESTORPS SYSKOLA. OLGA OLSSON FOTO.

halfgråtande kommit och bedt om tillåtelse härtill, ty, sade de, annars bli vi alldeles utskämda för dom andra, om inte vi också få lof att arbeta åt grefvinnan!

Och på så sätt kunde grefvinnan Lewenhaupt i sin kollektion från Claestorp medräkna en hel del utställare på 14 år och därunder, af hvilka den minsta väl var lilla Ida Carlsson från Strångbäcken, som utställt väl stickade strumpor. (Hennes mor hade väft en helyllesjal.) Ett nummer upptog: "fingervantar", till hvilket inom parentes bredvid tillverkarinnans namn var fogadt upplysningen: 29 år, sjuk i 25 år. Ligger inte ett helt lifs sorgliga historia i de få orden — — och hur skönt måste det ej kännas att genom arbete kunna fördrifva långa, tunga stunder för en stackars sjuk! En nästan blind, 75-årig gumma hade väft riktigt vackra och bra band. Och till på köpet hade hon den än större glädjen att slippa känna sig gammal, orkeslös och onyttig!

Det är nog häri "arbetets välsignelse" mest framträder och det är härvidlag, som grefvinnan Lewenhaupts lifsgärning har en af sina betydelsefulla sidor.

"Exemplet verkar" och betydelsen af detta ordspråk har grefvinnan Lewenhaupt äfven insett och förstått att tillämpa. Nu för tiden, då endast det, som "är köpt i sta'n", duger, och den enklaste jungfru på landet mången gång icke kan klippa till en kjol åt sig, kunde det måhända icke skada, om husmödrarna lite hvar följde grefvinnan L:s exempel. Hvarje år, då hennes jungfrur väft en bestämd räcka, erhålla de af sin matmor bomullsgarn, hvaraf de själfva få väfva och sy sig en sommarklädnings — för att lära sig inse, att det äfven i vår tid duger att gå i hemväfd och hemsydd dräkt. Också pläga tjänarne på Claestorp sällan flytta, om icke för att bilda sig ett eget litet hem, dit de helt säkert med tacksamhet medföra och minnas de nyttiga lärdomar, som de erhållit af "rusthållarmor" — den såsom husfru arbetsamma och praktiska, såsom värdinna ytterst förekommande och älskvärda grefvinnan Lewenhaupt på Claestorp. S. P. S.

STOCKHOLMS DJURSKYDDSKONTOR. EN VIKTIG SAMHÄLLSINRÄTTNING.

DET borde stå klart för hvarje tänkande och kännande människa att i och med detsamma hon eftersträfvat att göra det högsta möjliga af sitt eget lif, så får hon ej glömma att värna om djuren, hennes stumma, tåliga tjänare, ett af hennes viktigaste näringsmedel och hennes vederkvickelse och sällskap — det sistnämnda i många fall af lika stor betydelse för hennes trefnad som människornas umgänge.

Men ofta, utan att hon därför är hårdhjärtad, slumrar hennes intresse för djuren, deras lidanden, deras kraf, inom ett ganska hårdt omhölje af ligkiltighet. Åsynen af en framför lasset dignande häst, medan körsvennen låter piskan hvina öfver hans selbrutna rygg, djurplågeriet på våra salutorg, de erbarmliga kreaturstransporterna på våra gator o. s. v. — allt detta af tvingingar vanemänniskan på sin höjd ett: "stackars djur, så de pinas!" hvarefter hon lugnt fort

sätter sin väg, utan att vidare reflektera öfver saken.

Att i stället handlande gripa in, att med lugna, kloka ord förehålla körsvennen det grymma i hans beteende, uppmana torgförsäljerskorna att ej onödigtvis pina sina i burar, korgar och tinor placerade lefvande varor samt framför allt hos gatans vaktposter, poliserna, påpeka upprörande fall af djurplågeri, som kunna förekomma under samfärdseln på våra trafikleder, det göres endast af ett fåtal.

Stockholm har visserligen tre djurskydds-föreningar — Djurvännernas nya förening, Svenska allmänna kvinnoföreningen till djurens skydd och Svenska allmänna djurskyddsföreningarna — och deras verksamhet till djurskyddets främjande är värd allt erkännande, ty den har så att säga röjt väg i tanklöshetens och slentrianens snår för att hos vår befolkning skapa en opinion för djurskyddet.

Men för ett rätt tillgodogörande af denna agitatoriska verksamhet kräfvades jämväl ett praktiskt ingripande, och till detta stadium har man nu nått genom inrättandet af *Stockholms djurskyddskontor*, som öppnades för några månader sedan.

Idén till detsamma togs af en af hufvudstadens för djurskyddet mest intresserade och i handling mest nitiska kvinnor, fru *Alma Forsberg*, som sedan, tillsammans med professorn vid Veterinärinstitutet, *Hj. Dahlström*, till de härvarande djurskyddsföreningarna ingaf en skrifvelse i ämnet. Man ansåg nämligen önskvärdast och lämpligast, att dessa tre föreningar i Stockholm sammanslöto sig om öppnandet af "djurskyddskontorer", emedan deras ekonomiska bärkraft bäst tillät det. De anslöto sig jämväl till förslaget, hvarigenom detsamma ganska snart kunde realiserast.

Djurskyddskontoret, som är beläget Vallingatan 7, har till uppgift att utgöra en förmedlande länk mellan Sveriges djurskyddsföreningar och allmänheten. Dit lämnas anmälningar om djurplågerier; dessa anmälningar kunna ske skriftligen, pr telefon eller telegraf, hvarefter kontoret, som har till djurskyddsinspektör notarien *Engnell*, som till poliskommisarien, och dessutom såsom medarbetande stab, förfogar öfver ej mindre än 12 polismän, som frivilligt anmält sig vilja stå i djurskyddskontorets tjänst, så skyndsamt som möjligt vidtager sina åtgärder med ledning af de erhållna upplysningarna. Vidare lämnar kontoret råd och anvisningar till förekommande af djurplågerier, meddelar upplysningar om djurskyddsföreningarna, deras arbetsfält, verksamhet m. m.

En blick i djurskyddskontorets journal visar, att den nya institutionen redan hunnit uträtta åtskilligt godt, och kommer allmänheten, särskildt kvinnorna, endast riktigt underfund med, hur effektivt verkande en anmälan om djur-

plågeri till kontoret är, skall det väl ej dröja så synnerligen länge, innan *hvarje* djurvän begagnar sig af detta medel att beifra missförhållanden inom djurvården, då omständigheterna påkalla ett ingripande.

Fru Forsberg har nedlagt och offerat fortfarande, utan ett öres pekuniär godtgörelse, tid och krafter på företagets utveckling. Och i hennes entusiasm för idén har djurskyddskontoret ett ypperligt stöd. Men det kräfvades jämväl penningar, utom hvad de nämnda djurskyddsföreningarna kunna bisträcka.

Vikten af djurskyddskontorets bestånd torde här ej behöfva närmare understrykas. Det är därför att önska, att några af våra sanna och för mecenatskap benägna djurskyddsvänner ville ekonomiskt stärka företaget, hvarigenom det kunde än kraftigare än hittills göra sin insats i det människokärlekens värf, som det så vackert begynt.

JULIBILDER.

I.

DÄRUTE ropar gökens
tvåton djup och len.
Som silfver disar rökens
flor kring död syren.

Citrongul fjärilsvärmens
dans i skimmer smalt —
den hvita julivärmens
klarhet famnar allt.

Men Hesperisrabattens
bleka blomsterstoff
förmäktar efter nattens
lösta lif i doft.

Och det blir tyst i hagens
snår af död syren.
Den långa stumma dagens
afton är så sen.

II.

De bronsbrunt gyllne åsarna sig skåda
i spegelsjön som ett gigantiskt smycke.
Ej ton och vind en lifvets syn förråda,
och aftonen har höstens milda tycke.
Den sena rodnad, som i rymden bleknar,
ej färger dimmans bård vid vattenbrädden.
Hvar dagens form i däfna slöjor veknar,
och dufvans kutter dör på vildrosbädden.

Nu kommen är den döda stund, då gråten
vill utan grund ur trötta ögon bryta...
Så tyst kring stränderna! Nu glider båten
mot skuggorna. På mörk och glanslös yta
jag färdas fram i dvala utan drömmar,
men väcks, då vassrör prasslande sig skilja,
och varsnar, vaggande på dunkla strömmar,
en hvit och vän och ensam vattenlilja.

ANDERS ÖSTERLING.

Glöm ej

Jubileumsfondens sparbössor!

MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Speerihandlarna.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

»SVENSKARNES DAG» I S:T LOUIS.

Bref från Iduns korrespondent.

MIDSOMMARDAG! Ljusblå himmel, milda sommarfläckar, grönskande hagar, blånande berg. Majstång, blommor och dans, felans toner och sång och eko! Och — det är midsommardag där, långt, långt borta i midsommarnattssolens land!

Här är det annat! Midsommarnatten har varit tryckande het, het, som under tropikerna, ty St. Louis är känd som Nordamerikas varmaste stad. Själva midsommardagens morgon har redan utvecklat eller snarare afvecklat sig i ett fruktansvärdt störtregn — svenskarnes dag börjar under de allra mulnaste omständigheter.

Festkommittén vrider sina händer, de svenska damerna sucka öfver sina hvita tyllklädningar, allt är mörker och förtviflan.

Men — Gudskelof — Amerika är "the land of the contrasts!"

Sedan regnet flödat ända till klockan tolf, upphör det ändtligen, solen skiner igen och skiner med fördubblad styrka. Vi äro åter under tropikerna. Och fast vi längtande tänka på Sveriges milda sommarvind och gröna hagar, så äro vi lyckliga ändå, ty vår festdag kan löpa af stapeln, paraden kan börja. Vi behöfva icke, som vi fruktat, "ställa in".

*

Ingen stor friluftsfest kan i Amerika äga rum utan en "parad". Vår parad i St. Louis i dag blir visserligen icke så ståtlig som vi hoppats, ty Chicago har svikit oss. Men i tåget deltaga väl ett par tusen personer, och det är vackert så.

Först kommer en bataljon af "The Jefferson guards" med sin anförare till häst. Ingenting kan göras utan att utställningsvakten, Jefferson guards äro med. De få traska i parader dag ut och dag in.

Utställningens egen stora, för parader afsedda musikkår spelar svenska marscher.

Så följa studenterna. Deras hvita mössor lysa i solen och fånga publikens stora uppmärksamhet. I spetsen för sångarna gå doktor Berg och hr Forsell.

Så följer det kvinnliga St. Louis — d. v. s. våra svenska damer i ekipage och automobiler. Hvita dräkter, blågula skärp, här och där en nationaldräkt.

Så komma barnen. Ursprungligen var det meningen att de skulle åkt på s. k. "floats", stora, dekorerade lastvagnar, och att en midsommarsång skulle vara rest på någon af dessa floats. Men det har icke kunnat åstadkommas. Nu åka de små i automobiler och automobiler smyckade med blågula flaggor och standar.

Många af barnen äro klädda i nationaldräkter och en förtjusande liten kvartett utgöres af dalmasar och dalkullor.

Stolt tågar därpå fram "Svensk-amerikanska världsutställningssällskapet" med sin egen musikkår. Det är detta sällskap, som haft allt besväret och alla kostnaderna för dagens fest. "Småfolk" i St. Louis, som sålunda velat hedra Sverige på denna dag. Deras ledare och själen i allt, hvad som gjorts här på detta område är en här bosatt svensk köpman, herr C. A. Ekströmer, en fin svensk adelsman — hufvudmannen för sin ätt. Han har varit alla besökande svenskars outtröttlige vän, hjälpare och rådgifvare.

Vidare komma de svenska föreningarne Scandia och Nationalföreningen, en goodtemplarorden samt föreningar från andra städer, däribland "Wennerbergkören" från Minneapolis.

Under flygande fanor och klingande spel tågar paraden fram på de upplödda vägarne. Framför Sveriges hus stannar tåget ett ögonblick. Fanorna svängas till hälsning och studenterna stämma upp "Vårt land."

Stora folkmassor strömma nu till och vår lilla parad ser ut som ett jättetåg.

På trappan till Administrationsbyggnaden ha "vederbörande" tagit plats för att hälsas af tåget och hälsa detsamma igen.

"Vederbörande" äro president Francis, festkommitténs ordförande grossh. Ekströmer, vår kommissarie d:r Lagerstedt och sekreterare herr Ernst Lundblad, medlemmar af byggnadskommittén, däribland mr Ch. W. Kohlsaar — lika populär här ute som hemma i Stockholm — samt "meine Wenigkeit". Där synas också åtskilliga medlemmar af den svensk-amerikanska och svenska pressen.

Paraden går förbi och vi svänga våra hattar och hurra.

Alla strömma nu till den stora "Festival Hall", som i ett nu är fylld till sista plats.

FRÅN SVENSKARNES DAG I S:T LOUIS. 1. DE SVENSKA STUDENTERNA TÅGA I PARAD FÖRBI SVERIGES HUS. 2. SVENSK-AMERIKANSKA VÄRLDSUTSTÄLLNINGSSÄLLSKAPET. 3. DE SVENSKA FÖRENINGARNE SCANDIA M. FL.

Brud- & Bröllops-

sidentyger, i hvitt, svart och kulört, sista nyheter i ouppnådt urval från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Sändes tull- & portofritt direkt till privata.

Profver omgående franko.

Schweizer & Co, Luzern S 5, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

städer, korporationer och enskilda upplästes. Främst bland dem två telegram från konungen, ett till d:r Lagerstedt och ett till herr Ekströmer.

Under publikens oändliga jubel lästes dessa och beslöts afsändandet af ett svarstelegram. Studenterna sjöngo kungssången och hela publiken afhörde den stående.

*

Det var stämning öfver hela denna svenska fest, denna "Svenskarnes dag" — svensk feststämningens bästa märken.

Slut- och glanspunkten blef Lundastudenternas konsert på aftonen i Music Hall nere i staden. Huset fylldt till sista plats. "Hela Sverige" och dessutom "hela St. Louis" var där.

Behöfver jag säga att jublet var stort? Herr Forsell sjöng "Du gamla, du friska" som knappast Lunkan någonsin gjort det, och den amerikanska entusiasmen var stormande.

"Svenskarnes dag" i S:t Louis blef sålunda en glädje för oss alla, som kommit dit för att vara med, och en heder för den svenska koloni i St. Louis, som anordnat densamma. —g.

I DET GRÖNA GRÄSET. ETT BISKRAMINNE AF ANNA M. ROOS.

DET ÄR ett förunderligt faktum detta: att man kan väl hemma i Sverige gå och längta till orangeskogar och träna till palm-lunder, men man har inte många dagar varit därute bland palmerna och orangerna, förrän man blir alldeles hänryckt, ifall man råkar på en plats, som en liten smula påminner om svensk natur, och strax blir benägen att anse denna vrå för det allra mest förtjusande i det främmande landet.

Vi voro alla — vi som tillhörde 1903 års lilla svenska koloni i Biskra — starkt fängslade af den underbara

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

Lanolin-Sana-Tvål.
Garanterad ren, neutral, mild och öfverfet.
Bästa Barnivål!
25 öre st.
Grumme & Son
Stockholm.

oasens tjuskraft; vi voro hänfödda öfver de höga dadelpalmernas smäckra elegans, de stora ökenviddernas ton af gulddis, i fjärran blånande hän till något, som förvillande liknade ett aflägsset haf, de sällsamt skimrande bergshöjderna, Atlas' sista utlöpare, som i öster begränsade horisonten och mot aftnarna fingo en glans af rosa och ametist. Och ändå — när vi en dag kommo till ett jämförelsevis aflägsset område af Biskras park, funno en liten gräsbevuxen äng med några unga träd och buskar här och där, var det med förtjusning vi utbrusto: "Nej, men detta är ju nästan likt Sverige!"

Den, som kommit dit direkt från nordn, skulle troligen ej funnit likheten så särdeles slående. Den gröna gräsplanen, som på ett håll begränsades af en hög hvit fästningsmur, vette å ett annat håll till den egentliga parken med dess alléer af akacia och guldmimosa; å ett tredje håll låg, på andra sidan vägen, en stor, fästningen tillhörig trädgård, från hvilken krigsmakten fick sitt behof af köksträdgårdsväxter och dadlar; där sågs en hel skog af jättehöga dadelpalmer, af hvilka de utmed vägen buro brädlappar med orden: *Défense d'entrer*; å den fjärde sidan såg man hän öfver den uttorkade flodbädden, bort emot öken och de opalskimrande bergen. Men i alla fall — där fanns grönt gräs på den lilla planen, präktigt grönt gräs, sådant som man sällan ser bland palmerna, och i gräset växte prästkragar och tusenskönor och maskrosor och till och med den lilla blå blomman, hvilken likt kärt barn har många namn: ögontröst och téveronica och ärenpris. Och skiljande den lilla planen från vägen, gick ett hemtrefligt litet dike — just lagom att ha fötterna i, när man slog sig ned i det gröna gräset. Inte för att jag förstärker hvad ett dike behöfs till i Biskra, där man aldrig ser annat vatten än det som, röfvadt från den tynande floden — som strax därpå dör af utmatning — ledes genom hela oasen i kanaler.

Vi gingo dit ibland om mornarna, innan solen ännu börjat bränna alltför hett; och barnen plockade blommor och jagade ett slags stora, svarta, högbenta skalbaggar, som, fulla af förtvillan, sökte undfly sitt öde men i jubel infångades och hemburos och sedan på något mystiskt sätt sluppo ut ur de askar, där de instängts, och kilade vettskrämda omkring och kommo oss att rusa upp och skaka klädningarna och gjorde på det hela taget vårt lif mera händelserikt, än hvad det annars skulle ha varit.

En dag efter lunchen beslöt jag att gå till "det gröna gräset", som vi kallade platsen, för att skriva bref. Brefskrifning är en ledsam sak, och kan man förljufva den genom att sitta ute i det gröna, så bör man göra det — det är nu min åsikt.

Terrasserna hemma vid hotellet voro alltför soliga, i den egentliga parken undgick man

aldrig de ihärdiga försäljare, som hukade sig ned framför en i sanden och plockade fram sina guldbroderade läderväskor, sina uppstoppade ökenödlor och sina ofelbart lyckobringande "pakmah" — händer af silfver. Men borta vid det gröna gräset kunde man hoppas finna både skugga och fred, helst under dessa middagstimmar, då infödingarna i allmänhet ta sin siesta och turisterna ej gärna gå ut för den starka solhettans skull.

Jag slog mig ned i gräset vid diket under ett ungt, hvitblommande, honungsdoftande akaciaträd, hvars dallrande löf spredde en lätt skugga. Här var verkligen fridfullt!

Jag tog fram skrifmaterialier och började skriva med portföljen stödd mot knät.

Jag hade ej suttit där fem minuter, förrän en hvit burnus skyntade nedåt flodstranden till. En stovväxt arab kom vandrande på vägen och tvärstannade, när han hunnit fram till mig. Hans klädsel var de fattigare arabernas: en grof, hvit bomullsburnus öfver en hvit gondora, en hvit musslinsduk virad kring hufvudet och på fötterna mjuka, citrongula lädertofflor, sirade med smala röda ränder. En stund stod araben tigande och beskådade mig och mitt förehavande. Så tog han ett långt steg tvärs öfver diket, slog sig ned i gräset bredvid mig och fortsatte att stirra. Han hade ett rätt obehagligt utseende: grofva, gulhyade drag och små djupt liggande, svarta ögon med en elak blick, tyckte jag. Hade det varit en af mina första dagar i Biskra, så hade jag antagligen blifvit betydligt rädd; nu visste jag, att araberna i allmänhet ha en hälsosam respekt för att ofreda européer, emedan den franska rättvisan ej lägger fingrarna emellan, när det gäller att bestraffa sådant. En smula nervös blef jag dock. Det gick inte bra att skriva bref. Jag öfvergick till att skriva på vykort, såsom kräfvande ett mindre mått af samlad intelligens.

Plötsligt varseblir jag en stor senig, svartbrun hand, som sträckes ut emot mig. — Hjärtat flög upp i halsgropen, det nekar jag inte till. Men i nästa ögonblick märkte jag hvad som var afsikten — en myra kröp på min klädnings — en af det slags mycket stora myror, som finnes i Biskra, tämligen lika dem vi ha här hemma, utom att de lyfta bakdelen i vädret på ett något opassande sätt — den svarta handen grep myran och slungade den långt bort; därpå lade sig mannen åter ned i en halfliggande ställning och återtog sitt begrundande stirrande. Jag återgick till min skrifning. Men allt emellanåt kom den stora, svartbruna handen åter sträckande sig fram öfver min ljusa klädningskjol, grep en myra, som spatserade där, och förpassade bort den. Jag tycker just inte om myror, i synnerhet inte när de krypa på mig, och jag var sålunda ej egentligen missbelåten med den frivilliga vaktjänst, som den länge araben åtagit sig. Men det gick verkligen icke att skriva. Inte ens vykort! Efter en halftimme reste jag på mig, sade ett kort *Bislemah* (farväl) och gick hem.

Följande dag gick jag åter till det gröna gräset för att skriva bref. Jag hade ej hunnit skriva en half sida, då en arab kom vandrande. Han stannade och stirrade på mig, så sjönk han plötsligt ned och satte sig på huk midt emot mig.

Det är ändå en lättnad, att han håller sig på andra sidan diket, tänkte jag. För öfrigt såg han beskedligare ut än gårdagens myrjägare. Han tycktes helt ung, hade stora, svarta, sammetsliknande ögon och såg på det hela bra ut.

Då jag dagen förut kommit hem till mina vänner och berättat om min störda brefskrifning, hade de sagt: "Du skulle ha talat till honom, så hade du se'n känt dig mindre nervös.

Se de bara, att man tar dem lugnt, så äro de inte farliga."

När jag nu efter en stund började känna mig besvärad af de svarta sammetsögonens ihärdiga stirrande, beslöt jag att lyda rådet och söka imponera på ynglingen genom min kallblodighet. Jag antog — jag minns nu inte riktigt hvarför — att han inte kunde tala franska, och jag tog till mina arabiska glosor.

— Ou esmek? frågade jag. (Hvad heter du?)

— Abdallah, svarade han. Jag heter Abdallah.

Och han log emot mig gladt och särdeles hjärtligt. Jag begrep till min förtret, att han tog min fråga som en uppmuntrande antydan, att jag gärna ville göra hans bekantskap. Han dröjde ej med att i sin tur fråga mig, hvad jag hette.

Jag ansåg mig ej kunna undandraga mig att ge ett svar, men jag gaf det just inte med någon älskvärd min. Han lät sig icke bekomma utan fortsatte:

— Hvar bor du?

— På Hôtel Des Zibans.

— Med din man?

— Nej.

— Är du där ensam?

— Nej, med vänner.

— Hvad för vänner? Är det män?

— Nej, sade jag med stort eftertryck. Det är damer.

— Men hvar är då din man?

— Jag har ingen man.

— Oh, utbrast Abdallah och såg högst förvånad ut.

— Det är svårt för araberna att fatta, huru européerna kunna tillåta sina kvinnor att gå ut ensamma, men i synnerhet finna de det oerhördt, om det är en ogift kvinna.

— Abdallah satt och funderade en stund. Därpå visade han alla sina hvita tänder i ett leende, som tydligen var afsedt att vara bedärande, och frågade med mild röst:

— Får jag komma och hälsa på dig på hotellet?

— Nej, det får du visst inte, svarade jag förtörnad och dök beslutsamt ned i mina vykort.

Abdallah teg åter en stund. Så syntes ännu en hvit burnus ned åt flodstranden till. En svartskäggig, medelålders arab vek in på vägen. Han stannade ett stycke ifrån oss, stod ett par ögonblick och betraktade oss skarpt och slog sig därpå ned vid väggkanten i skuggan af en jättecypress, som stod på post vid hörnet af "Jardin militaire". Så ropade han något till Abdallah. Denne svarade, och de kommo i ett samtal, som snart nog af tonen att döma öfvergick till en tvist. Jag uppfångade orden: "Menhab rasjel" (hon har ingen man), hvilket tycktes antyda, att de talade om mig. Men hvad de för öfrigt sade uppfattade jag inte. Rösterna blefvo allt högljuddare och vredare. Så tystnade de med ens. Ett par minuter därefter reste sig Abdallah och gick, till min stora belåtenhet.

Strax därpå reste sig den svartskäggige, kom fram och stannade framför mig.

Han tilltalade mig på franska:

— Goddag. Hvad gör du?

— Jag skrifer bref.

Den svartskäggige teg ett ögonblick. Så sade han:

— Den där araben, du talade vid nyss, är ingen god människa!

— Jaså, sade jag. Jag hade inte gjort mig några öfversvinneliga föreställningar beträffande Abdallahs dygd och bar därför med stort jämnmod underrättelsen.

(Forts.)

Vanligt salt verkar blott som en krydda.

CEREBOS SALT: Stärker födan.

EN UTSTÄLLNING, SOM BÖR SES.

Marstrandsbref till Idun.

Bland de lockelser, som detta års sommarsäsong erbjuder turisten inom vårt land, är alldeles säkert den nu som bäst pågående nordiska fiskeritställningen i Marstrand en af de allra förnämsta. Denna utställning äger nämligen, trots sin karaktär af specialutställning, förmåga att intressera långt utom fackmännens krets. Härtill medverka i utomordentlig grad de rent "lokale Forhold". Sällan, om ens någonsin, har väl en utställning blifvit så pittoreskt förlagd som denna, åt hvilken upplåtits södra delen af Carlstens minnesrika fästning, majestätiskt tronande på toppen af den Marstrandska klippön.

Redan entrén är imponant nog. Sedan utanverken "tagits", tåga vi på vindbrygga öfver en verklig, vattenfylld vallgraf samt vidare genom den stämmningsrika, af Carl XI uppförda kungsporten in på utställningsområdet, där vi ytterligare ha att passera en tillfälligt uppförd, verkligen ganska smakfull huvudentré, innan vi nå den del af den rymliga borggården, som utgör själfva utställningsplatsen. Ett mera storartadt läge för en friluftsexposition än detta, hägnadt som det är af de vördnadsvärda gamla fästningsmurarne och svalkadt af de friska vindarne från hafvet, får man leta efter.

Inomhus-afdelningen har erhållit mycket ändamålsenliga lokaler uti den forna kasernbyggnaden i borggårdens fond, där två våningar med inalles 30 rum apterats för utställningen. Äfven här saknar man den traditionella utställningshettan och mötes i stället af en angenäm svalka. Är vandrigen genom expositionen således långt mindre besvärlig än vanligt, så är det dock icke mer än mänskligt att ni blir trötta och behöfver rekreation. Ni har då att välja emellan att uppför en pittoresk gammal hvalftrappa begifva er till restaurationen på den höga fästningsvallen, där ni njuter

enär vi på detta tillverkningsområde stått tillbaka för våra grannar. Som väggdekoration är den förmodligen ganska enastående, men därför ej mindre lämplig just här.

Borggårdens andra långsida upptages så godt som helt och hållet af den stora motorpaviljongen, kring hvilken fackmännens huvudentresse koncentrerat sig, ty här bjudas de flesta nyheterna. Motorindustrien är ju stadd uti den mest rastlösa utveckling, och man märker, såväl här som bland de uti södra hamnen utställda motorfiskebåtarna, att denna jämförelsevis nya kraft redan är på god väg att på allvar eröfra fiskarens färdvägar öfver hafven. Bland de danska fiskarena torde motorbåtarna redan vara ganska allmänna. Nabolandet på hinsidan Sundet synes i detta stycke, såsom uti åtskilliga andra, vara för oss ett föregångsland. Rättvisligen skall dock erkännas, att den svenska motorutställningen är i högsta grad respektabel samt pekar mot en ganska lofvande framtid. Den kanske förnämsta nyheten inom motorafdelningen, en sinnrik anordning för att slå back, hvilket man annars icke kan i vanlig mening med motorbåtar, är emellertid från Stockholmsfirna. Men i afseende på den direkt för fiskerinäringen afsedda fotogenmotortypen af lättskött art ligga danskarne obestriddigen öfver. Det har tydl-

Wilh. Becker,

Kungl. Hofleverantör. STOCKHOLM.

Hufvudaffär: 5 Malmtorgsgatan.

Egen Förbandstfabrik.

Bomullsbindor
Borsyregasbindor
Flanellbindor
Gasbindor
Gipsbindor
Hästbindor
Idealbindor
Kambrikbindor
Karbolsyregasbindor
Linnebindor
Triakbindor

Borsyre bomull,
Charpibomull,
Järnkloridbomull,
Karbolsyre bomull,
Salicylsyre bomull.

Borsyregas,
Karbolsyregas,
Kemiskt ren gas,
Salicylsyregas,
Lint — Borlint o. s. v.

Första Förbandet.

(Dir 1 ahlheims)
m. m.

Ny illustrerad priskurant franko på begäran.

fiskredskapen. Redan utomhus möta vi, utom den stora sillvaden, ryssjor, af betydande dimensioner. Men vi stiga in och passera helt hastigt den undre våningen, hvilken egentligen blott äger intresse för dem, som äro direkt lierade med fiskerinäringen. Men i den öfre utställes mycket, som bör kunna intressera en och hvar. Framför allt dröja besökarna uti den danska kollektivutställningen, anordnad i fyra rum, samt erbjudande det mest rikhaltiga och ypperliga åskådningsmateriel åt den, som vill bilda sig en föreställning om den höga ståndpunkt, som det danska fisket intager. Äfven norrmännen bjuda på en kollektivutställning, visserligen blott upptagande ett enda rum, men likväl rymmande mycket af stort intresse, hvilket kanske i främsta rummet gäller de utställda fiskebåtmodellerna. Det skulle naturligen föra oss alldeles för långt att uti detalj genomgå allt, hvad de 30 utställningsrummen bjuda på:

FISKERITUTSTÄLLNINGEN I MARSTRAND. 1. HUFVUDENTRÉN SAMT KOMMENDANTSHUSET, SOM APTERATS TILL ADMINISTRATIONSBYGGNAD. 2. ENTRÉN TILL UTSTÄLLNINGENSOMRÅDET GENOM DEN GAMLA KUNGSPORTEN. 3. DEN STORA SILLVADEN. TILL VÄNSTER GILLBLADSKA FLAGGPAVILJONGEN, FRÅN HVILKEN LANDSHÖFDING LAGERBRING ÖPPNADE UTSTÄLLNINGEN. 4. DIREKTÖR C. O. VERNERS MOTORBÅT »VIKINGEN», SOM TOG FÖRSTA PRISET I KIEL. 5. EN MOTORS INFÖRANDE I MOTORPAVILJONGEN. 6. DANSK FISKMOTORBÅT. OTTO SVENSSON FOTO.

eder förfriskning, medan blicken genom de stora kanongluggarne irrar ut öfver det blå, solglitrande hafvet, eller att bestiga det stolta fästningstornet, hvarifrån erbjuder sig den härligaste, mest vidsträckt utsikt öfver hafvet och kringliggande skärgård.

För visso, en mera hänförande placerad utställning har icke funnits. Men ni bör därför ingalunda tro att de förtjusande lokaliteterna undanskymma själfva expositionen. För ingen del, denna äger äfven i och för sig mycket stort intresse. Och det bästa af allt: *det hela* är af den lyckligaste samverkan, hvartill äfven bidrager den visserligen enkla, men med obestriddig smak verkställda monteringen.

Låt oss aflägga ett besök på den vackra utställningen! Var viss om att den förtjänar ett sådant!

Inkommen på borggården, kan ni icke undgå att genast frapperas af den väldiga bruna nätmassa, som täcker nära nog hela fästningsmuren till vänster. Ni tror naturligtvis att det är en samling utaf många nät, men det är en enda snörpvad för sillfiske, icke mindre än 440 meter lång och 80 meter djup samt af den typ, som ganska allmänt användes på Bohuskusten. Vaden är af svensk fabrikation, hvilket särskildt bör betonas,

gen tidigare blifvit "modärnt", bland de danska än bland de svenska fiskarena att tillgodogöra sig motorkraften. De däckade fiskebåtar, som förses med motor, aflägga därför icke segen, utan behålla dessa såsom reserv och "hjälpmaskin", hvadan icke deras utseende, men väl oväsendet och lukten röja dem, ty dessa fiskebåtarnes fotogenmotorer äro, ännu åtminstone, rent formidabla i sistnämnda två stycken.

Motorerna spela, såsom redan framhållits, första fiolen och det är att förmoda, att utställningen på detta område skall utföra en befruktande roll, men vi få icke glömma allt annat sevärdt för dessa ultramodärna "helvetesmaskiner", såsom en gammal konkurrensfruktande skärgårdskapten behagade titulera dem. Motorerna vare ära, de ha framtiden för sig! Ty det gäller i våra dagar mer än någonsin att tid är pengar.

På borggården ha vi äfven sådant som kan intressera husmodern: ett helt fyrtorn uppfördt af konservburkar samt stora tunnor saltad sill. Finare fiskkonserver finnas äfven, men utställningen är icke anlagd på fiskets produkter, hvilka här endast utgöra en bisak.

En hufvudroll spelas däremot helt naturligt utaf

fiskredskap af alla slag och materiel till dylika, segel och tågvirke, båtmodeller och fartygsmateriel, oljekläder och sjöstöflar, lantärnor och strålkastare för fotogén, acetylen och elektricitet, samaritlådor, fyrväsendet och navigationen rörande saker m. m., m. m.

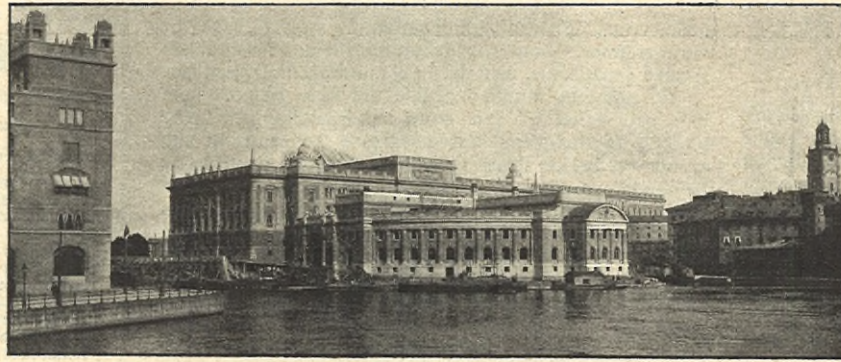
I mångt och mycket är nog utställningen lärörök för oss, ty det måste medges, att både danskar och norrmän stå mycket högt, särskildt i afseende på båttypernas och fiskredskapens fulländning. Ligga vi under i åtskilligt, så gifves det dock andra områden, där vi med afgjord framgång upptaga tällingen. Beklagas måste emellertid att vi icke förmått åstadkomma en kollektivutställning, motsvarande den danska eller åtminstone den norska uti omfång. Det förefaller, som om vårt fiskerimuseum här borde haft en uppgift att fylla.

I spetsen för utställningen stå praktiska män, och den skall helt säkert blifva till verklig nytta för dem, som den närmast rör. Till de två kongresser, som hållas i samband med expositionen, väntas tusentals fiskare från de tre nordiska länderna; hvar och en af dem skall säkerligen här ha något att iakttaga och lära.

En härlig läskedryck fås af Lagermans Lemnads-pulver "Tomten".

Utom den rent fackliga uppgiften har väl denna utställning äfven en annan, den att utgöra ett led uti det förbrödringsarbete, som för närvarande med så god framgång pågår uti de nordiska länderna. Denna uppgift är på ett vackert sätt symboliserad uti de talrika flaggdekorationerna, där de tre ländernas färger lysa uti broderlig förening. Att de nu mötas till fredlig täflan just på den mark, där de fordom sammanstöttes med hat i sinnet, däri kan ju också inläggas en symbolisk betydelse.

JONAS BRAG.

DEN NYA RIKSBANKSBYGGNADEN Å HELGEANDSHOLMEN, SEDD FRÅN VASABRON. A. BLOMBERG FOTO.

lämnar han många vänner. Under de senaste åren har han lefvat stilla och tillbakadraget på sin gård Gjøvran i Egge.

KAMMARRÅDET EMIL JONAS, den kände tyske skriftställaren, som till sitt modersmål på ett talangfullt sätt öfverflyttat åtskilligt af den svenska litteraturens alster, däribland Oscar Fredriks dikter, fyller i dag 80 år. Den vördade gamle bor jämte sin maka i Berlin och är fortfarande vid god vigör.

VÄSTERBOTTENS nye landshöfding. Till landshöfding i Västerbottens län har i dessa dagar utnämnts öfverdirektören i patent- och registreringsverket H. T. Biörklund.

Landshöfding Biörklund är född i Stockholm och 55 år gammal. Efter afslutade studier blef han vice häradshöfding år 1876, kanslist i arméförvaltningen året därpå, amanuens därstädes 1879, notarie i riksdagens första kammar 1881—1886, kamrerare och sekreterare i generalpoststyrelsen, byråchef därstädes 1889 samt öfverdirektör och chef för patent- och registreringsverket.

SVERIGES RIKSBANK. Det yttre af den nya riksbanksbyggnaden å Helgeandsholmen närmar sig nu sin fullbordan. Den vy af det massiva penningpalatset, vi meddela i dagsnumret, är tagen från Vasabron och åskådliggör, hur tungt de båda riksbanksbyggnadskolosserna resa sig från den lilla holmen, bortskymmande det mesta af den vackra slottsfasaden.

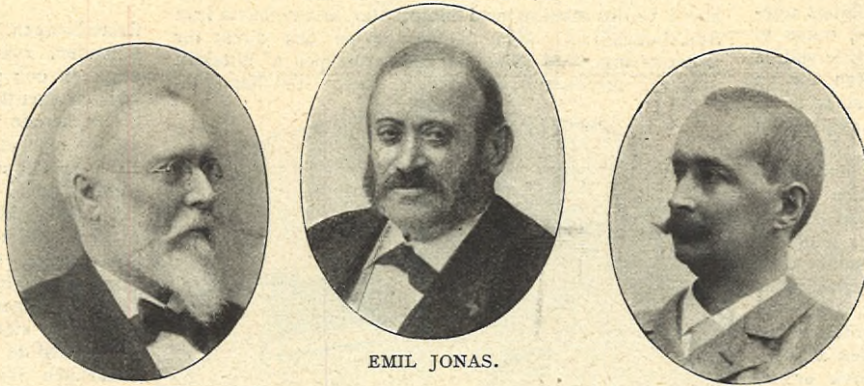
UR DAGSKRÖNIKAN.

OLE ANTON QVAM. †. Häromdagen brakte telegrafbud från Stenkjøer i Norge att förutvarande statsministern i Stockholm Qvam aflidit därstädes.

Ole Anton Qvam var född i Molde 1834 och har under de senaste decennierna spelat en mycket bemärkt roll både som ämbetsman, jurist och politiker. Autoriserad höjesteretsadvokat 1867, utnämndes han 1885 till sorenskrivare i Guldalen och 1889 till lagman i Frostathings lagdöme. Sedan 1874 har han varit ledamot af stortinget, med undantag af de år, då han tillhört regeringen och under tiden haft plats i viktiga utskott samt varit president än i lagtinget, än i odelstinget.

I regeringen inträdde Qvam första gången 1891, då den Steenska ministären bildades. Under de två år denna ministär satt vid makten, var han dess justitieminister. Samma plats fick han i den nya Steenska ministären af 1898 och då denna på våren 1902 rekonstruerades till ministären Blehr, förflyttades han som statsminister i Stockholm, där han kvarstannade till ministärens fall hösten 1903.

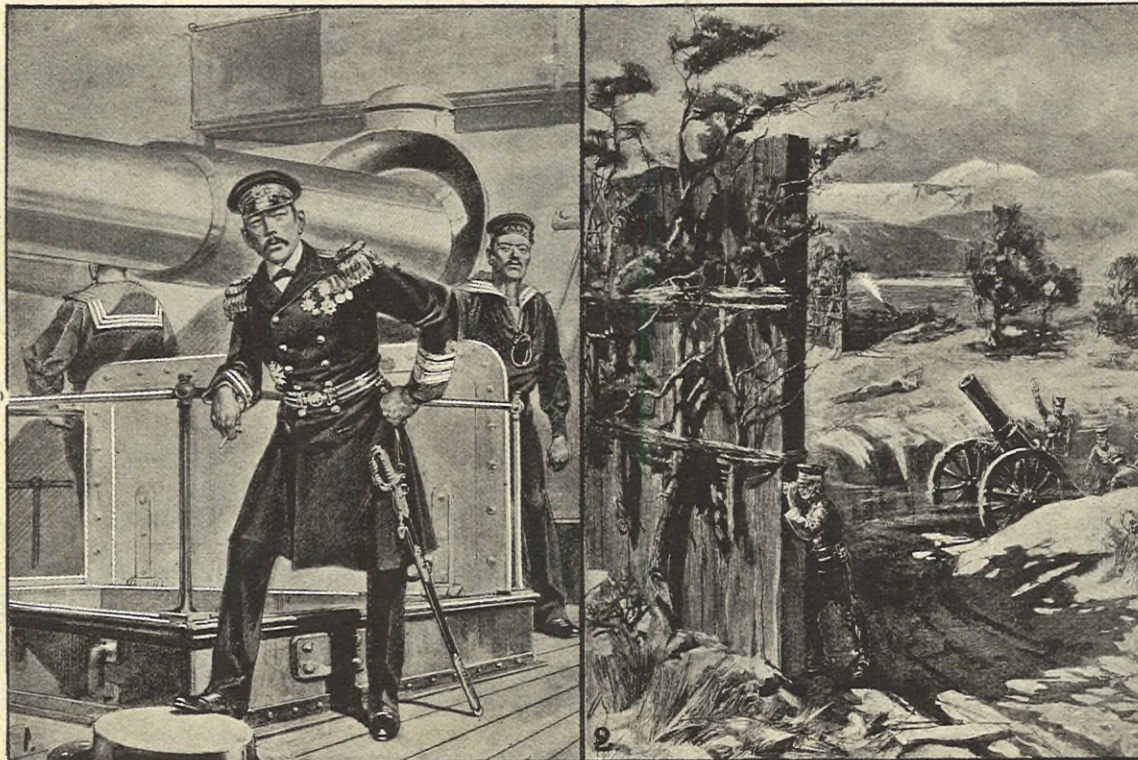
Som politiker var Qvam utpräglad radikal vänsterman, som under kampåren på 1880- och 90-talen tog liflig del i vänsterns aggressiva dagordningspolitik. Själf en af stiftarna af Norges vänsterförening, hvars ordförande han flere år var, hörde han alltigenom till de ledande personligheterna inom den norska vänstern, af hvars nationalistiska åskådning han var djupt genomträngd. Personligen en älskvärd och vinnande man, efter-

STATSRÅDET O. A. QVAM.

EMIL JONAS.

H. T. BIÖRKLUND

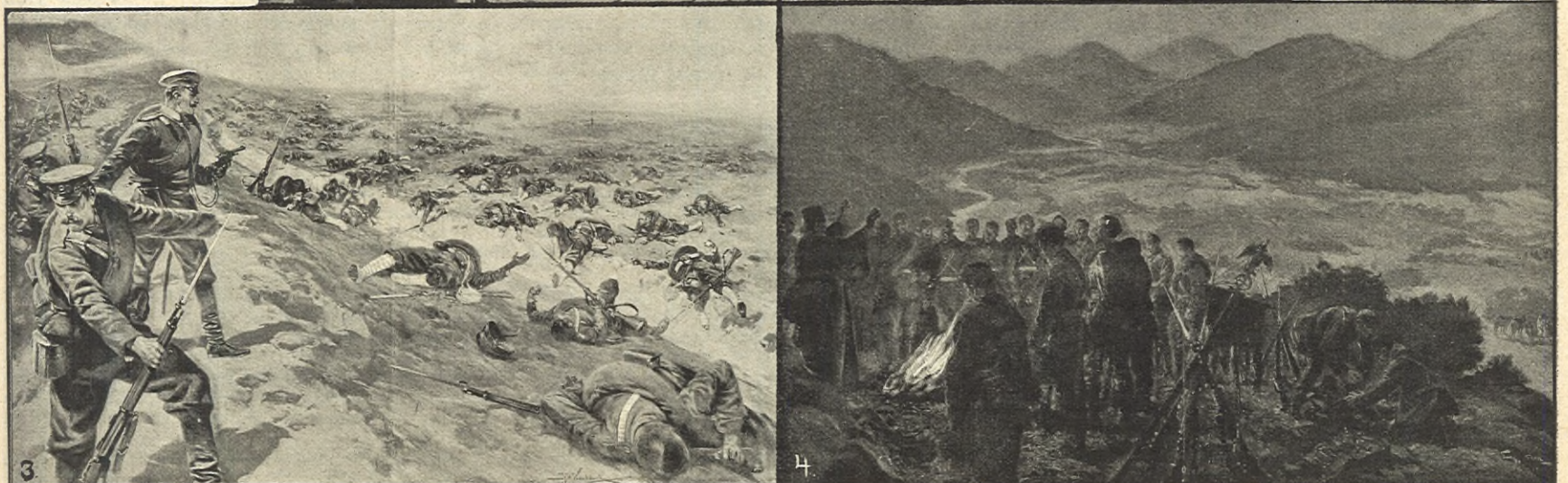

KRIGET. Port Arthur håller ännu stånd mot japanernas anfall, men den starka fästningen omslutes mer och mer af de gula truppstyrkorna.

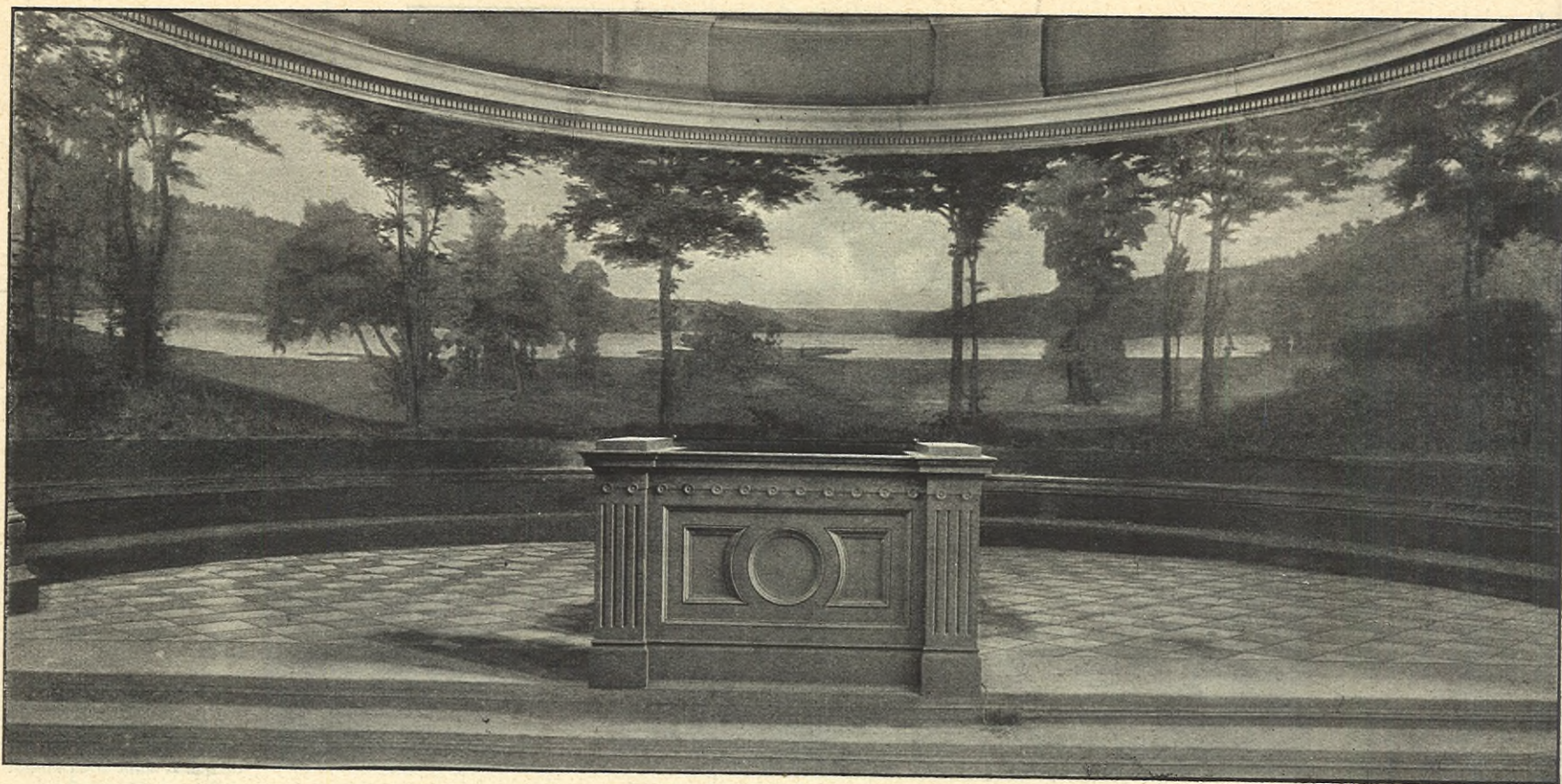
Under tiden drabba de fientliga härarna samman här och hvar med växlande krigslycka.

Namnen Nantschang och Vafango ha i krigstelegrammen nämnts i samband med våldsamma drabningar, och nu senast bringar den elektriska gnistan budskapet att general Oku efter en hård strid besatt Kaiping.

De bilder vi i dag återge framställa bland annat en scen från Jaluflodens öfvergång, hvarvid japanerna sökte skydda sina trupper med maskerade haubitzerkanoner. En annan bild återger ryssarne vid Nantschang, då de, efter japanernas tredje anfall, från krönet af sina jordskansar betrakta, hur deras eld totalt nedmejat de anfallande. Af-

KRIGET. 1. AMIRAL KAMMURA. 2. JAPANERNAS MASKERADE HAUBITZER UNDER ÖFVERGÅNGEN AF JALUFLODEN. 3. RYSSARNE VID NANTSCHANG BESKÅDA VERKNINGARNA AF SIN ELD MOT JAPANERNA. 4. RYSK BIVACK. POPEN JÄMTE RYSKA SOLDATER SJUNGA BÖNER AFTONEN EFTER SLAGET VID VAFANGO.

PRINS EUGENS NYA TAFLA I NORRA LATINLÄROVERKETS HÖGTIDSSAL. HOFFOTOGRAF A. BLOMBERG FOTO.

ven meddelas ett porträtt af amiral Kamimura, som söker uppsåra, ehuru ännu utan framgång, den mystiska Vladivostokeskadern.

FRÅN LANDTBRUKS- och industriutställningen i Visby, som öppnades sistlidne fredag och genom sin ganska stora omväxling af alster på agrikulturens och industriens områden vittnar om, att den minnesrika öns nuvarande befolkning följer med sin tid, meddela vi några bilder, tagna på utställningens första dag.

FRÅN PRÄSTMÖTET i Hernösand, hvari deltog cirka 200 af Hernösands och Luleå stifts präster, meddela vi i dagsnumret en gruppbild, tagen framför biskopshuset i nämnda stad. I midten af den andliga skaran sitta biskoparne Johansson och Bergqvist.

DEN FRUKTANSVÄRDA sjöolyckan i Atlanten, då danske emigrantångaren "Norge" med 800 emigranter ombord grundstötte på Rockallklippan norr om Skottland och efter tio minuter sjönk till botten, hvarvid flere hundra människolif spilldes, har gifvetvis smärtsamt berört såväl Europa som Amerika, men företrädesvis de nordiska ländernas befolkning.

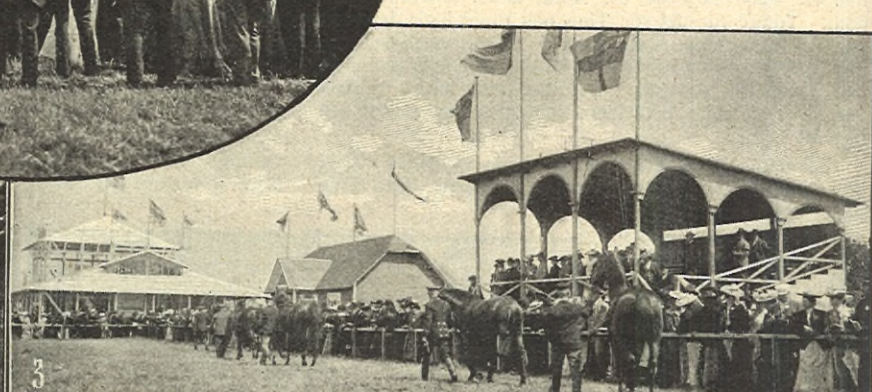
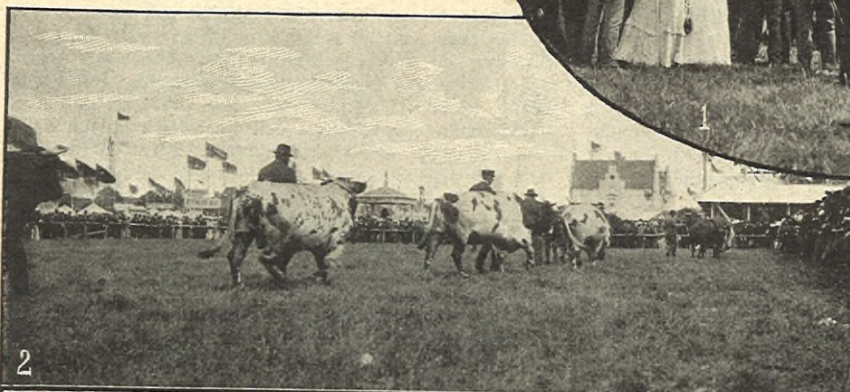
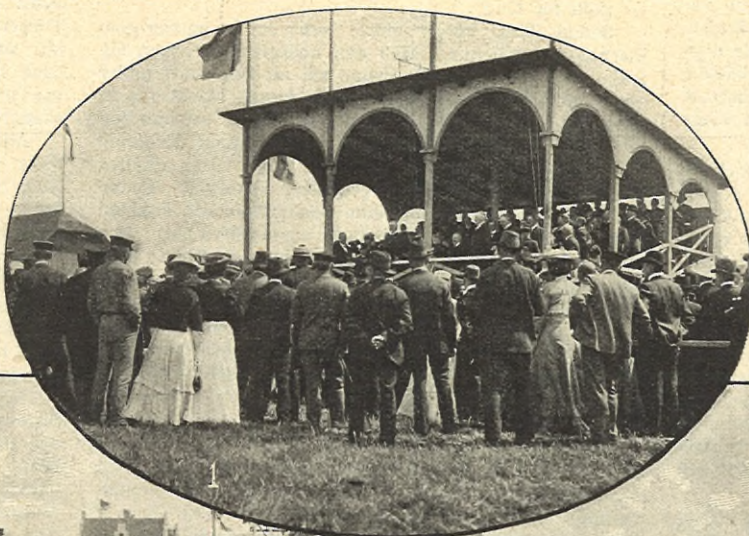
Vi meddela i dagsnumret ett par bilder från den hemska katastrofen, utvisande dels "Norges" sista kamp med vågorna i stormen, under det en af räddningsbåtarne sättes ut, dels den engelska travlaren "Salvia", som kom en del af de förolyckade till undsättning.

PRINS EUGENS NYA SKOLTAFLA.

STOCKHOLMS NORRA latinläroverk har ånyo hugnats med en dyrbar konstnärlig gåfva från prins Eugens fina, mjuka pensel. Det är denna gång läroverkets högtidssal, som i sitt nyktra rum fått mottaga den välkommen invasionen af en konstnärns skönhetsmåttade tankar, omsatta i subtila färgtoner.

Taflan, som har sin plats i salens fondabsid, återger ett äktsvenskt landskap, ett stycke af vår i all sin enkelhet oförlikneligt vackra skärgård en solig sommardag med lätt disig luft, som gör alla konturer mjuka och sammanmältande.

Genom benäget tillmötesgående af den furstlige konstnären har Idun satts i tillfälle att taga den bild af taflan, som här återgifves.

LANDTBRUKS- och industriutställningen i Visby. 1. LANDSHÖFDING VALL FÖRKLARAR UTSTÄLLNINGEN ÖPPNAD. 2 o. 3. DE PRISBELÖNTA TJURARNE och HÄSTARNE UPPVISAS. 4. UTSTÄLLNINGSFÄLTET. 5. KREATURSTALLARNE. K. A. GARDSTEN FOTO.

PÅ SKUGGSIDAN. SKISS FÖR IDUN AF NELLA NORR-VALL.

MED TUNGA steg, nedböjd, liksom bruten, vandrade hon fram öfver åsen, där man sommartiden hade den mest hänförande utsikt öfver den nedanför liggande ådalen.

Det var en dag i början af maj. Våren hade kommit tidigt, men en veckas häftigt snöfall och skarpa frostnätter hade förstört den spåda brodden och de svällande knopparna. Nu hade vädret slagit om igen. Snön var försvunnen, luften mild och ren, och det låg solglitter öfver de gråhvita vångarna där borta i fjärran.

Stigen, där flickan gick, var brant, lerig och hal, och hon stannade emellanåt för att draga djupt efter andan. Då och då skakades den magra gestalten af häftiga hostanfäll.

Då hon hunnit åsens högsta topp, stannade hon just där den stupade brant mot ån, slog armarna kring en knotig pil och grät bittert — — —

Tina från Torpet var ful — så ful, att man gärna tog henne som exempel, när det gällde att framställa något riktigt afskräckande i den vägen. Kroppen var liten och satt, klumpig och tungrodd. Det gråa, färglösa ansiktet hade ingenting, som kunde fånga betraktarens, om man undantager ett par sömnliga, nötbruna ögon, hvilka ibland kunde lysa upp och bli riktigt varma och trofasta. Men som detta hände ytterst sällan, var det inte många, som visste om det, och därför var Tina med sitt röda, tofviga hår visst inte hällen för någon ögonfägnad.

Flickan, som nu stod ensam på åsen, var född och fostrad i ett förmöget allmogehem. Fadern spelade och drack, och när han dog, fanns ej en fotsbredd kvar af den ärfda gården. Modern, hvars hälsa var bruten, följde snart maken, och dottern, som då var tretton år, stod jämte en femårig bror ensam i världen.

Tina hade flinka fingrar. Hon kunde, trots sin ungdom, väfva den präktigaste rödlakan och sy hälsöm och broderier lika bra som självaste lämsmansfrun. Flickan skulle därför haft lätt nog att få något slags anställning ute i bygden, där man kände henne.

Men — i den andra delen af den stora socknen bodde Tinas moster. Hon var hustru till en af församlingens stöttepinnar och följaktligen själf den högst uppsatta moran i byn. Inte ginge det an att en af hennes syskonbarn komme ut på bygden som tjänstehjon. Nej, den skammen skulle hon aldrig kunna bära.

Så kom Tina till Torpet — ett egendomligt namn för byns största och rikaste gård — lille Erik, bror hennes, hade kommit dit redan under moderns sjukdom. Tungt var det för Tina och tungt hade det varit alla dessa år, som nu rullat förbi. Värst var det likväl, när Erik, trotsande mostern, stötte öket från skuldran och reste till Amerika. Det tog Tina hårdt, ty Erik var ju den ende i världen, som någonsin älskat och förstått henne.

Bokstafligen taladt hade de båda syskonen aldrig lidit någon nöd i det förmögna hemmet. Men Tina hade en brinnande läslust, ett inneboende begär efter vetande, som ibland höll på att göra henne kroppsligt sjuk. Här var hon likväl klafbundnen och fick aldrig med mosterns medgifvande läsa en tidsskrift, ännu mindre en bok, vore den än förordad af självaste kyrkoherden.

Af naturen och äfven af öfvertygelse varmt religiös, hade Tina redan från barndomen af en begäfvad, gudfruktig mor lärt sig skilja agnarna från hvetet. Mostern däremot var trängsynt och in-skränkt och hennes vyer sträckte sig knappast öfver ladugårdstaket. Gudfruktig i ordets bokstafliga mening, höll hon strängt på husandakt och sön-

EMIGRANTÅNGAREN »NORGES» FÖROLYCKKANDE. 1. DEN ANDRA RÄDDNINGSBÅTEN UTSÄTTES FRÅN DEN SJUNKANDE ÅNGAREN. 2. TRAVLAREN »SALVIA» RÄDDAR SKEPPSBRUTNA. 3. PÅ SALVIAS DÄCK.

dagsfirande, men i handel ochandel var det inte så värst noga, om rättvisan blef en smula snedviden, eller om man gick vid sidan af sanningen. Men nitisk var hon i sin gudsfuktan, så nitisk, att hon ansåg allt, som ej stod skrifvet i bibeln, psalmboken eller Luthers postilla för djävulens snaror, med hvilka han ville fånga människors barn.

Det lilla bibliotek, som Tina förde med sig till Torpet, blef ögonblickligen offradt åt lågorna. Det dröjde heller inte länge, innan den sträfva mostern med sin träkristendom gjort den stackars känsliga flickan — rädd för Gud.

Sedan Tina blifvit äldre, hade det ju småningom klarnat inom henne. Men den underliga skräcken låg i alla fall kvar, pinade henne så, att hon midt under sina oskyldigaste drömmar kunde känna sig slagen af samvetet, tro sig gå onda vägar, därför att hon tog tankarna från arbetet och från — hämnaren därofvän.

Tina var på grund af sitt stillsamma väsen afhållen af de flesta. Hon var äfven allas förtrogna. Redan då hon var femton år, kom den nittonåriga kusinen och lutade sin mjuka kind mot Tinas sträfva hår. Och så talade hon om, hur *han* såg ut, hvad *han* hade sagt, när hon trodde hon skulle få råka honom närmast o. s. v. Tina hörde tåligt på, hörde med en förstående glimt i de matta ögonen. Så kommo de, den ena efter den andra, från mosterns trettiofemåriga trojänarinna ända till pastorns lilla Lisen, som bara var sjutton år, men som i alla fall hade träffat "den rätte" på sista karnevalen i Lund.

Tinas lifliga fantasi tvinnade af alla dessa brokiga trådar en underlig, förvirrad härfva. Af alla dessa känslöstämningar och drömmar, sorger och fröjder, verkliga eller inbillade, gjorde Tina en värld för sig. Hade hon varit ett snille, skulle hon förmodligen riktat

vår litteratur med långa skildringar om sina erfarenheter. Nu var hon ingenting alls, bara sin mosters s. k. fosterdotter, men i själfva verket — hennes sista piga.

Tjänstfolket har pretentioner i våra dagar. Med Tina var det något helt annat. Hon, som var upptagen af nåd och barmhärtighet, henne behöfde man då inte taga någon hänsyn till.

Man gjorde det inte heller, och därför gick den af naturen gladlynta flickan alltid tyst och sluten. Men ärlig och trofast var hon då, och alla visste, att hon förr skulle tåla både hugg och slag, än hon skulle förråda en hemlighet.

Och just dessa små förtroenden, detta att Tina, obetydlig som hon visste sig vara, i alla fall fick deltaga i andras sorger och fröjder, fick dela med sig af allt det varma, som låg och glödde inom henne, fick trösta de sorgsna, jubla med de glada, just detta gaf hennes vakna tankevärld en smula näring. Denna skulle förmodligen annars stelnat och dött under den känslösa mosterns järnhårda spira — — —

Torpet hade ett ovanligt täckt läge. På slutningen af själfva åsen låg den stora kringbyggda gården med sina röda knutar och hvita fönsterbågar.

Framför boningshuset låg den vidlyftiga, vackert anlagda trädgården, som i flere terrasser sluttade ned

mot ån, just där denna forsade strid och bred och hade ett af sina vackraste vattenfall. Längre ned, då den störtat utför ett par väldiga klippblock, flöt den lugn och stilla genom blommande ängar och frodiga sädesfält.

Mor på Torpet var ingen beundrare af naturscenerier, men hon var ett utmärkt födgeni. Hon visste, att det fanns en hel del stolligt folk, som med större förtjusning betraktade ett sumpigt ängskärr, när det, som här, låg omgärdadt af skogar och höjder, än det betraktade hennes frodiga betland. Här var ju allt hvad en dylik människa kunde önska i den vägen. Ofvanför Torpet högt uppe på åsen stod furuskogen mörk och tät, under det ådalen, hvilken man kunde följa med ögat långt söderut, där den milsvida skogen tog vid, var kantad med täcka björkdungar och lummiga bokskogar.

Allt detta uppfattade mor på Torpet med sitt praktiska sinne, så fort hon blifvit bofast i gården. Hon hade också snart räknat ut förmånerna i kronor och ören. Halfva boningshuset inreddes fint och solidt och genom annonsering skaffades inackorderter under sommarmånaderna i den fridfullt och idylliskt belägna bondgården.

Det var gärna en eller annan förläst herre, som jäktade sig trött därute på livets allfarväg, och som icke tålde bullret vid de stora badorterna, utan här i den tysta, fria naturen sökte stillhet och ro.

Så kom *han* i huset. Han titulerades doktor, var högväxt, en smula gänglig och såg för öfrigt nervös och lidande ut. Han var inte ung längre. Håret hade börjat gråna vid tinningarna. Han hade ett par stora barnafromma ögon, lugna och lidelsefria, nästan kalla. Munnen under den yfviga mustaschen var däremot vek och känslig, så känslig, att läpparna darrade vid den minsta lilla sinnesrörelse. Något som bildade en underlig motsats till den lugna, kyliga blicken.

Tina, till hvars åligganden det hörde att passa upp och ordna för sommargästerna, fäste till en början ingen uppmärksamhet vid den tystlåtna doktorn. Allt hvad hon hört angående honom själf, var det, att han skulle vara värdigt lärd, hemligt förlofvad och mycket rik, saker, som hon inte alls fäste sig vid. Han föreföll henne i öfrigt lika intresselös som alla de andra, hvilka kommit och gått under alla de år, hon vistats i mosterns hus.

Så gingo dagar och veckor, och det började redan lida bortåt höstsidan,

PRÄSTMÖTET I HERNÖSAND. I MIDTEN BISKOPARNE JOHANSSON OCH BERGQVIST. K. WALLIN FOTO.

Använd JANSSON & C:os KORSETTER

modell INGEBORG

sista pariserfacon, finnes i alla finare manufakturaffärer i Sverige. Filialer: Stockholm, Göteborg, Malmö, Helsingborg

när församlingens kyrkoherde en dag gjorde besök i Torpet. Han och den lärde främlingen kommo efter en stund och satte sig hos Tina, där hon satt och knyppade i lusthuset. Efter några alldagliga fraser kom herrarnes samtal in på de religiösa spörsmålen för dagen. Tina hörde på, hörde med alla sinnen. Särskildt doktors uppfattning af religionens sanningar gjorde ett underligt intryck på henne.

Det var ju samme kärleksfulle fader, han talade om, densamme allt förlåtande medlare, som modern lärt henne älska, älska af egen fri vilja och inte af träl-bunden skräck eller af fasa för hämnaden, som väntade.

Efter den dagen ertappade sig Tina ofta med den tanken: se där en människa, som skulle förstå mig. Hon hade gärna velat framlägga sina tvifvel för hans granskande blick, men hon vågade ej. Hon var allt för blyg och sluten, och dessutom tyckte hon, att klyftan dem emellan var alltför stor.

Men, tänkte Tina, är det Guds vilja, att jag skall få klarhet, så får jag den nog antingen genom denne främling eller genom någon annan.

Så var det blott ett par veckor kvar af doktors vistelse i huset. Tina satt en eftermiddag på gungbrädet i trädgården och sydde, när doktorn kom fram till henne.

“Säg, fröken Tina, hvem har gjort den här?”

Han höll framför henne en blyertsteckning, ett litet utkast, föreställande en bräcklig bondgård med ett par knotiga pilträd, i hvilka några rufsiga kråkor tagit plats. De senare hade ögon så talande, så hemskt mänskliga, att det nästan gjorde betraktaren rädd. Öfver det hela hvälfde sig en molntyngd himmel, och långt i fjärran remnade de mörka skyarna af hvassa blixtar.

Tinas gråbleka kind fick en lätt skiftning i rött, och rösten darrade, när hon svarade:

“Den har jag gjort.”

“Ni, fröken Tina — — —”

Han såg på henne med en gränslös öfverraskning, som han alls icke sökte dölja.

“Ja”, svarade Tina, och färgen i det sorgsna ansiktet blef inörkare, “jag sydde det där som midtelparti på en väggbonad till fru Grei på Hjärsta.”

“Och ni har gjort utkastet efter egen fantasi, fullkomligt på egen hand?”

Doktors kyliga ögon, hvilka nu fått en smula värme, sågo med spänd väntan in i det fula flickansiktet, som nu vändes mot honom.

“Nej, inte efter fantasien”, svarade hon leende, i det hon steg upp och gick bortåt trädgårdsgången. “Se, där ligger det alltihop. Det är bara kråkorna och den svarta molnväggen, som fattas. Men den gången var det där alltihop, precis som på teckningen.”

Han hade gått fram till hennes sida och stod och såg utåt bygden. Ja, riktigt nog, där låg det gamla rucklet med sina gråa lerväggar och röda tvärbjälkar alldeles som på teckningen, hvilken äfven var färglagd. “Ah, hvad det är synd om er,“ det hade kommit en varm glimt i doktors kyliga ögon — — “Så synd det är, fröken Tina, att ni skall tyna bort här i en liten enslig landtby utan det minsta lilla hopp om utveckling.”

Nu var isen bruten och doktorn kom ofta och gaf sig i samtal med Tina, och han lärde sig snart förstå, att bakom det fula skalet dolde sig ett vekt, varmt hjärta och en öppen blick för det sköna i lifvet.

Ändtligen en dag tog Tina mod till sig, och i det hon pekade på en novellsamling, som doktorn höll i handen, frågade hon:

“Men säg, doktor, är det inte synd att läsa dylika saker, eller ännu mera att skriva dem? Det är ju inte sant.”

Doktorn såg på henne förvånad, nästan häpen.

“Har ni läst boken, fröken?” frågade han.

“Nej, inte den, men ett par andra af samme författare. Och jag vet, att han med sina böcker vill verka det goda och motarbeta det onda.”

“Nåå — är inte det sanning, hvast?”

“Jo, men boken är det inte, — Bokstafligt förstås.”

“Bokstafligt — — Är det bokstafligen man skall fästa sig vid, fröken? Är det inte snarare uttrycket, själen — meningen i det skrifna?”

“Jo, det är alldeles riktigt, men doktorn förstår nog hvad jag menar.”

“Jag tror mig åtminstone göra det, fröken Tina! Har ni aldrig läst dikten i de grekiska myterna om ynglingen, som ovillkorligen ville se sanningen ohöjld.”

“Nej, tyvärr, det är ytterst litet jag läst både af ett och annat. Och det lilla jag läst — har jag stulit mig till.”

Doktorn log förstående. Sedan läste han upp den lilla dikten med varmt vibrerande stämma.

“Ser ni där, fröken Tina. Människan med all sin synd och skröplighet förmår ej se, ej fatta sanningen full och hel. Den grekiske ynglingen såg den — och dog.”

Ett par dagar senare mötte Tina doktorn utanför gården. Han bad henne följa med nedåt stigen vid ån, ty han hade något han ville tala med henne om.

“Hör, fröken Tina”, började han, när de hunnit nedom slutningen, “är det alldeles nödvändigt att ni skall stå kvar på samma stätta hela lifvet igenom?”

“Se på henne där och fråga sedan”, svarade Tina med ett vemodigt leende, i det hon pekade på en ung kviga, hvilken stod tjudrad på andra sidan ån, och som förgäfvets slet och drog i den skramlande länken för att hinna några saftiga grässtrån, hvilka viftade och vinkade på afstånd.

“Men om hon lyckas draga sig loss eller slita den tunga kedjan”, log doktorn, som genast föll in i Tinas tankegång.

“Ja, kunde hon det, kan ni vara lugn för, att hon inte stode, där hon står”, svarade Tina skrattande.

“Nåja, det var just det, jag tänkte mig. Och edra egna länkar, äro de verkligen så starka, att de äro omöjliga att slita i sär?”

“Ja, jag tror det nästan”, svarade Tina, och nu låg det gråt i rösten — — “Först och främst”, tillade hon efter en stund, “är jag ju med tacksamhetens band bunden vid moster och det vackra Torpet, och det skulle därför falla sig svårt att lämna både det ena och det andra. För det andra är det ju ingen fara för, att något sådant skall sättas i fråga.”

“Och hvarför inte?” frågade han leende.

“Jag är fattig” — hennes ärliga ögon sågo nu öppet och frimodigt in i hans — “jag har således ingenting att kosta på mig. Och för öfrigt har jag ju inga talanger att odla, inte ens någon särskild begåfning, efter hvad jag själf förstår. Och för öfrigt är jag ju — ja, det gör detsamma, hvad jag är. Jag är i alla fall omöjlig. Sparfven passar inte i tranedans.”

“Nej, fröken”, nu ljöd hans stämma allvarlig och öfvertygande, “ni är inte omöjlig alls, tvärtom. Med er fina smak och nästan konstnärliga händighet tror jag, det skall bli lätt nog för er att få något slags anställning. Hemma i hufvudstaden skulle det kanske falla sig svårare, men jag har många bekantskaper i en af våra större städer. Särskildt en dam med stort inflytande. På mitt förord skall hon göra allt för er. Och ni vill ju fara dit, säg, när jag ber er därom.”

Han såg på henne, som om begge deras välfärd berodde på det svar hon skulle gifva.

Den häpna Tina stammade slutligen ett varmt tack, men ängslades äfven för sin oförmåga att kunna tillfredsställa några fordringar i lifsförhållanden så helt olika dem, i hvilka hon växt upp.

Men han lugnade henne leende.

“Var nu bara inte orolig”, tyckte han, “vi ska nog styra allt till det bästa. Är det något särskildt fröken önskar fråga om, så skrif till mig, så skall jag ordna det. Det är inte farligt alls. Ni måste i alla fall ut i lifvet. I en större stad gifvas rika tillfällen till utveckling. Föreläsningar, föreningar, aftonskolor, bibliotek m. m., m. m.”

Er friska instinkt och ert vakna samvete skola bestämdt leda er till det rätta.”

Några dagar senare reste doktorn. Innan han for, sökte han träffa Tina ensam och sade henne vänligt och bestämdt: “Var nu inte ängslig eller orolig, fröken! Det skall bli så bra, så bra allting.” — — —

Ärlig och trofast, som Tina var, trodde hon på doktors ord lika fast, som om Gud själf hade sagt dem. Hennes lifliga fantasi utmålade också framtiden i lika lysande färger som de, hvilka nu lyste i skogarna omkring Torpet. Det var nämligen i september månad, och de fallande löfven lyste gula och röda i solskimret. Han, som ju i hennes ögon var idealen af en man, han hade ju sagt, att hon inte var omöjlig alls. Ja, då var det väl också sant. Tänk, om hon skulle få deltaga i det stora, pulserande lifvet och i sin ringa mån få verka för det goda!

Tina, som tänkte och tänkte, byggde de allra fagra- ste luftsloft, och för hvar dag, som gick, blefvo tinarna högre, och hon trodde sig bara behöfva uttala ett: “Sesam, öppna dig!” och all världens härlighet skulle ligga framför hennes fötter.

Och bror Erik, det gick honom ju så väl i det främmande landet. Tänk, om äfven hon, den stackars fula Tina, gick och drog lyckan i släptåg, fastän hon aldrig förr blifvit klok på det. Tänk, om hon skulle lyckas därute i lifvet — — —

Och om tio eller tjugo år komme kanske Erik tillbaka. Tänk, om de då kunde återköpa det gamla hemmet. Ja, tänk, om — — —

Så kom brevet från “den inflytelsesrika damen”. Det var vänligt. — Hjärtligt? Ja, kanhända. Men på Tinas uppjagade fantasi verkade det som en af mosters torra, tröstlösa moralpredikningar.

Ett blef Tina säker om genom detta bref, som visserligen inte beröfvade henne allt hopp, men som i alla fall var något helt annat, än hon väntat sig — antingen hade hon själf misstagit sig på doktorn, eller denne på den af honom påpekade damen. För att få visshet skref hon, som öfverenskommet var, till doktorn själf. Så väntade hon — — —

Dagar blefvo veckor, veckor blefvo månader, men ingenting hördes af. Så skref hon till en väninna, som var gift och bosatt i den ofvannämnda staden och frågade, hvad hon trodde om saken. Det kom svar med omgående. Bland annat stod det äfven:

“Den glädje Tina får af det förordet blir nog inte stor. Jag var uppe hos damen i fråga, och från det hållet har Tina ingenting att vänta alls — — —”

Då var det som om någonting brast i det förut svaga bröstet, och Tina kände en häftig fysisk smärta. Så kom eftertanken. Först kände hon häftig vrede mot honom, som, hjärtlöst nog, väckt förhoppningar om en ljusare tillvaro, hvilka aldrig kunde förverkligas. Tungt hade det nog varit förut, men hon hade lärt sig att resignera och aldrig hade hon ägnat en tanke åt att lämna Torpet, förr än Erik återkomme från Amerika. Hon hade lidit allt, funnit sig i allt, därför att — det måste så vara. Och nu — hon kunde inte finna sig, det kände hon.

Så föll hon äfven i förtviflan, grät och klagade, och många knotande “hvarför” gingo i dessa smärtans dagar öfver hennes läppar.

Så reste sig stoltheten inom henne. Om doktorn handlat på god tro eller med afsikt skämtat öfver hennes godtrogenhet, hon skulle i hvarje fall tvinga honom att ursäkta sig, tvinga honom att erkänna, det han lofvat mera, än han förmådde hålla. Som bildad man måste han ju göra det gent emot henne som kvinna. Så skref hon igen, men ingenting hördes af.

Så led det mot julen, och alltjämt gick Tina i undran och väntan. Hela tiden, sedan hon fått väninnans bref, hade hon känt sig sjuk, och smärtan, som hon då kände i bröstet, ökades för hvarje dag. Söndagen före jul, just när moster för det församlade husfolket läste dagens predikan, föll Tina till golvet, under det en häftig blodvåg kvälde fram öfver hennes läppar.

Hon blef förd till sängs, och man sände bud efter läkaren. Denne skakade betänksamt på hufvudet. I sitt halft dvaliska tillstånd hörde Tina honom tala om en häftig sinnesrörelse — öfverdrifven känslighet, som ingenting tälde vid o. s. v.

Tina hörde äfven mosters torra, känslolösa skrat, hvilket nu skar henne in i själen.

“Undrar, hvad hon fått tåla vid här, he, he, he. Mat i öfverflöd, har fått allting på gaffeln, utan att lägga två strå i kors nästan. Undrar, hvad hon mer vill begära. Skulle varit ute som piga he, he, he.”

Fram på nyåret kunde Tina lämna sängen, men smärtan i bröstet satt kvar, och vid den minsta lilla ansträngning hostade hon blod.

Så hade en af grannkvinnorna en dag framkastat den förmodan, att om Tina haft råd, skulle nog vistelsen vid ett sanatorium återställa henne — men nu —

Moster, som stod bredvid och hörde det, blef röd öfver hela ansiktet. Tänk, om man på Tinas döda mull skulle säga, att mostern inte gjort, hvad hon bort. Hellre då hvad som helst än det. Och förresten, om Tina blef frisk så — Dog hon i alla fall, så skulle nog Erik få reda på hvad system kostat. För sig själf hade han betalt till sista öret — storkaxen — han skulle nog vara för styf att låta Tina tynga någon. Men hur som helst — skenet måste räddas.

Ett par dagar senare blef, trots läkarens afrådan, ansökan sänd till sanatoriet, men svaret lydde, att först fram i maj kunde plats beredas för den sjuka.

Tina, som blef klenare och hostade allt häftigare, tiggde och bad att få stanna och dö i hembygden. Men tycker någon det, dra skam öfver släkten fick ingen göra, allraminst Tina, som man offrat så mycket på, att man väl fick stå ut med detta också. Folk skulle slippa ha någonting att säga på Tinas döda mull — och därvid blef det.

Nu skref Tina till den af doktorn nämnda damen två bref kort efter hvarandra, och talade om, att hon var hopplöst sjuk och därför ej blefve i stånd att antaga någon plats, om än någonting i den vägen skulle yppa sig. Kanske, tänkte Tina, skall hon nu af medlidande sända mig några vänliga rader. Jag skall i så fall vara nöjd, ty då vet jag ju i alla fall, att det finnes någon sanning i hvad doktorn sagt, och att inte det hela var ett narospel — — —

Och nu är det maj, och nu står Tina på åsen och ser ut öfver nejden — för sista gången. Hon vet det allt för väl, och hon hade de sista dagarna nästan önskat, att en ny lungblödning skulle inställa sig och tvinga mostern till eftergift. D. v. s. tvinga henne att gifva Tina lof att stanna på Torpet den korta tid, hon ännu har kvar att leva.

Från den tillskrifna damen har hon ingenting hört, och i morgon skall hon resa till sanatoriet — för att dö. Hon ser med en lång, förtviflad blick ut öfver dalen. Ån har efter det häftiga snöfallet och därpå följande töväder svällt öfver sina bräddar och bildat små nätta insjöar här och där. Öfver dessa kretsas viporna med ängsliga skrän. Kanske, tänker Tina, har den forsande strömmen förstört det nybyggda boet — Hemlösa, fredlösa — — —

Ja, det sista är nästan det värsta, tycker Tina, det vet hon ju af egen erfarenhet.

Ack, om hon ändå fått stryka detta sista år ur sitt lif. Visserligen hade det varit svårt förut, men det var i alla fall lättare att kämpa med Gud än med sig själf och sitt eget onda hjärta. Huru många trotsande, ängslande “hvarför” hade ej stigit upp inom henne den sista vintern och ibland kommit henne att tvifla på Guds barmhärtighet. Måhända var detta hopp om befrielse från det pinande tvång, hvori hon lefde, blott en pröfning, som Gud lagt i hennes väg. Om så vore, hur lätt hade hon inte fallit i snaran. Hade hon inte

genast med trånsjuk längtan sträckt armarna mot "alla riken i världen och deras härlighet".

Men var det inte i alla fall underligt, hon hade ju nu som alltid med den mest barnsliga tillit lämnat sig i den himmelske faderns hand. Hvarför då en sådan bönhörelse?

Ja, hvarför, hvarför?

Och nu skall hon dö, fredlös och hemlös — — —

Långt, långt bort ser hon det blanka zinktaket på en kyrka, hvilken höjer sitt hvita torn högt öfver den omgifvande bokskogen. Där borta hvila far och mor blott några stenkast från den gamla fädernegården, hvilken ligger strax utanför kyrkomuren. Rundt omkring står bokskogen leende och täck, och där den slutar, börja de vackra, skånska vidderna med sina yppiga sädesfält och ljusröda klöfvervångar.

Men Tina själf, hon skall blifva lika hemlös efter döden, som hon varit det före den. Ack, om hon ändå fått en kulle därborta i den fagra skogen, där göken och näktergalen slår sina drillar. Nej, inte ens detta är henne förunnadt. Hennes graf skall måhända redas i den dystra, mörka furuskogen, som hon aldrig lärt sig älska, eller bland kala klippor och ödsliga ljunghedar långt norrut.

För Tina gifves således ingen enda ljusglimt mera. Intet hopp, ingenting alls, bara en graf i en främmande bygd. Och hvad sedan?

Ah, detta förskräckliga tvifvel, som jäktar och jagar henne jämt. Men hvart skall hon vända sig för att få klarhet. Då han, som hon ansåg vara den bästa, den ädlaste af alla, kunde ljuga, hyckla och glömma. Hvad skall man då tro på?

HEMMA.

JAG kommer till hemmet i försommartider. Kastanjerna prunka med blompyramider, ur skorstenen röken går lekande blå, och finkar i doftande parkerna slå.

Jag står på den gamla, den älskade grunden, men känner ej folket och känner ej hunden, som rusar emot mig på solig terrass med ekande skall och med rifvande tass.

Mitt hem är ej mitt, jag är främling på stället.

De nya, som bo här i gården på fjället, nog skänka den komne en hälsning så varm, men hjärtat vill sprängas i främlingens barm.

Jag träder på vildvinsbehängda verandan. Min värkande längtan förtager mig andan, när dörren jag öppnar vid lindarnas sus till hemmet, till barndomens snöhvita hus.

Föräldrarnas röster jag icke hör klinga, jag lyssnar till stegen, förnimmer dock inga, jag går genom kända, men tigande rum, af minnena jagad, behärskad och stum.

Jag saknar så mycket, som tog till reträtten, pianot i hörnet, de kära porträtten. Och möblerna, förr af gedigen profil, fått vika för nya i lättare stil.

Allt ersatts af annat, allt äges af andra! Det blir mig för tungt genom rummen att vandra, tillbaka jag går genom halfskum tambur, och snart står jag åter i fager natur.

Jag går utför backen, jag träffar vid grinden den äldrige Hans med en droppe på kinden. Jag trycker hans hand med en allvarlig
• nick
och möter hans djupa och menande blick.

Därborta i liden, bak hägnande muren, dit själf jag en gång skall till hvila bli
buren,
där ekarne vagga för brisen, där bo
min fader och moder i grönskande ro.

Dit går jag och namnen på stenarne stafvar.
Allena jag sitter och lyssnar vid grafvar.
Först nu är jag hemma, först nu har jag
frid.

Välsignad, du soliga kyrkogårdslid!

FREDRIK NYCANDER.

RESPEKT OCH NATURLIGHET. FÖR IDUN AF J. G.—N.

MINNS du de där gamla fäderna, husbönderna af alla stånd, från forna dar? Hvar och en klädde sig efter sitt stånd eller i landskapets dräkt. De inträdde i sitt hem och satte sig till bords med gravitetisk värdighet och rörde sig med samma värdighet i sällskapslivet borta och hemma. Barn och underlydande sågo under tystnad upp till dem liksom till högre väsen. Vid minsta förseelse blef straffet strängt i ord och handling. En 35-årig prästfru, själf prästdotter, kunde sanningsenligt säga: "Jag har aldrig som barn suttit i min fars knä, men väl har jag under ljumma sommarkvällar mer än en gång måst aftaga skorna för att smyga mig upp på mitt rum kl. 9."

Minns du de där strama magistrarna i de höga fadermördarne och den något solkiga, men som det tycktes outslitliga dräkten? De sutto som gjutna bildstoder i katedern och gingo på rasterna omkring som högre väsen, som syntes vara oberörda af lifvet rundt omkring dem, oberörda af mänskliga känslor och behof.

Och dock fanns i verkligheten äfven hos dessa sträfva män och gubbar under den hårda ytan ett hjärta, så innerligen vekt och varmt för egen familj och för ungdomens väl. Men hvem kunde tänka detta, då man såg deras höga later och hörde de kärftva, hårda orden å ämbetets vägnar?

Hvarför då all denna stramhet, denna högtidlighet, denna skenbara köld? Man vore nästan frestad att säga "onaturalighet?" — "För respektens skull, må veta!"

Men ungdomen har skarpa ögon, särskildt på öfverordnade. De pigga, lifliga pojkgögonen tränga så lätt bakom kulisserna och ta reda på det verkliga. Finna de där den fasta, lugna, manliga karaktären, respektera de den. Finna de endast svaghet, ytlighet och tomhet, hjälper ingen yttre förställning.

Legio äro de skolhistorier, som berättas af ungdom och af fullvuxna om sådana upptäckter, hvilka de som skolpojkar gjort hos sina lärare. Då det gäller att yppa besynnerligheter och svagheter hos *fäder*, plåga *barn* vara en smula mera försynta. Ty det är, som om en naturinstinkt lärde dem tillämpa den store mästarens tanke: "Helgadt varde ditt namn, o fader!"

Icke utan skäl kan man undra, om dessa strama män alltid ha klart för sig, hvad de gjorde eller hvad de egentligen mente med sitt beteende. Man frestas nästan tro, att de handlade på grund af en oklar instinkt eller af gammal tradition, i hopp om att det kunde vara till gagn. Och ingen vågar väl påstå, att de däri misstogo sig.

Respektens ändamål är att väcka *fruktan* hos underlydande. Därmed åstadkommes också ett stort godt; ty olycklig för tid och evighet

är den, som förlorat all fruktan för Gud och hans heliga lag, all fruktan för föräldrar och herrar! Genom fruktan, förskräckelse och räddhåga kan nämligen mycket ondt brytas och förhindras. Men härigenom göres endast vägen i ordning för det goda och nyttiga.

Våra egna och andras barn kunna vi få att under fruktan sitta bäfvande, darrande och gråtande i en vrå med den innerliga önskan att få springa bort, så långt vägen räcker. Och detta är godt; ty det onda hos dem brytes och hindras i sin växt. Hos barn och ungdom kan härigenom verkas en yttre "dressyr", påminnande närmast om det gamla "drillandet af soldater". Men det högsta goda är icke därmed vunnet.

Det berättas, att man på högsta ort uttryckt sin förvåning öfver att ärkebiskop S. var så omtyckt af alla. Och en gång lär han ha blifvit tillspord, hur han bar sig åt för att bli så populär. "Det beror på", svarade S. "att jag inte bär mig åt alls". Däruti består den sanna naturligheten, att vi äro, hvad vi äro och låta andra, äfven våra barn och lärjungar, få vara, hvad de äro. Och därom kunna vi vara förvissade, att *de* lika väl veta, hvad vi äro, som att *vi* veta, hvad de äro. Det syns och märks nog, när de komma i penning- eller annan förlägenhet eller då de komma för att få vår undervisning och hjälp. De veta ock, hvilka vi äro, när vi komma öfver dem med det tuktande ordet eller det tuktande riset, när så skall vara.

I vanliga fall vilja de gärna vara naturliga i sitt förhållande till oss, hvarför skulle då vi vara onaturliga i vårt förhållande till dem? — Hvarför skulle vi med en min hindra dem därifrån? — Ja, hvarför ej uppmuntra dem därtill? — De ha "kvicksilfver" i kroppen, hvarför skulle de ej ha frihet att visa detta inför våra ögon, om de blott lära sig noga skilja mellan lek och arbete, rätt och orätt? —

En mor är väl mor, fastän hon från morgon till kväll får vistas med och bland sina barn och inför dem lägga alla sina egenskaper i dagen. En far är väl far, fastän barnen på mångfaldigt sätt umgås med honom ute och inne, hemma och borta, emellanåt kanske på det mest enkla och kamratlika sätt.

Den sanna naturligheten skingrar fruktan, väcker sympati, lifvar och muntrar till det goda. Och otroligt mycket godt och nyttigt kunna dessa små händer uträtta, om de med okonstlad naturlighet af far eller mor, lärare eller lärarinna ledas därtill. Otroligt mycket ondt: förställning, smygeri, lögn, list och falskhet — kan förhindras och liksom dunsta bort af sig själf. Det kan till och med gå så långt, att det väcker förvåning, om man skulle misstänka dem för att missbruka en sann naturlighet, när de verkligen lärt sig uppfatta och värdera den.

För att belysa detta vill jag berätta följande om en lärare vid högre allmänt läroverk. Läraren i fråga undervisade hurtigt och naturligt under lärotimmarne. Men på fristunderna deltog han oförtrutet i lekarne. Han följde gossarne på skidfärder, bar vatten i ämbar och drog vattentunnor tillsammans med dem för att göra isbana på skolgården. "Ni skojar väl mycket för honom då", frågade jag, när jag hörde detta. — "Kommer aldrig i fråga", blef det frimodiga svaret. "Hvem skulle vilja skoja för eller med honom?"

Den gamla "stryktiden" är förbi, men stramheten är ännu delvis kvar, men denna behöfver aflösas af den sanna naturligheten, som grundlägger ett mera okonstladt och förtroget förhållande mellan föräldrar och barn, lärare och lärjungar och mellan alla inbördes.

Därigenom vinnes äfven det goda, att den mången gång skygga, blyga ungdomen känner

sig dristig nog att meddela sina sorger och bekymmer åt de äldre, vare sig det gäller jordiska eller himmelska ting. Först då kunna de äldre med sina råd och sin erfarenhet bli dem till oberäknelig nytta. Ty vi skola aldrig glömma, huru underligt det än kan låta, att det är lättare att *skrämman bort* ungdomen än att *vinna dess förtroende*.

I en sådan naturlighet kan väl vrede, dom och straff omväxla med vänlighet, uppmuntran och belöning. Men samvetet skall då säga vederbörande, att det ena som det andra är fullt berättigadt. Och kanske skall rättfärdighetens idé, som kan sägas vara medfödd hos hvarje människa, yttra sig däri, att äfven den mindre goda kamraten säger om den vanartige, som fått sitt straff: "Han fick ej mer än han förtjänt och knappt det". Ty den känslan är medfödd, att hvar och en skall ha efter sina gärningar, vare sig han är "store bror" eller "lille bror", vän eller kamrat. Hos den åter, som i något afseende har att handhafva den makten, måste ej blott finnas rum för dom och straff, utan också för öfverseende och förlåtelse, det är sann naturlighet både hos människor och hos Gud också.

UT. NOVELL FÖR IDUN AF BRITTA MÖRK.

(Forts. från nr 27.)

OCH nu sitter hon här framme vid brasan, som sprakar så lifslustigt, och tänker på sin underliga dröm och det mystiska klockslaget.

Mekaniskt tager hon en af tidningarna, ögnar tankspridd igenom spalterna. Då skimtar det plötsligt något svart för hennes blick: **Själfmord.** Redaktören för X-tidning, Harald Esk — orden dansa rundt — åttatiden på kvällen . . .

Tidningen sjönk ur hennes hand och hon blef borta från alltsammans — gled liksom in i ett blekt töcken, dit lifvets röster ej förmådde tränga . . .

* * *

Under de dagar, som följde, var Ingrid uppriktigt tacksam för den förkyllning, hon ådragit sig. Ingen undrade på hennes bleka, förstörda utseende eller orubbliga tystnad. Ingen visste om något, och ingen skulle heller få ana något. Hon låg nu blott och längtade efter en sjukdom, en våldsam feber, som helt kunde rycka henne utom tillvarons gräns. Men hennes fysik var stark, och febern kom icke. Hon måste återvända till lifvets verklighet — om också denna verklighet aldrig skulle få helt makt öfver henne. —

»Barn, hvad du har blifvit blek och mager. Men nu är det vår och sol ute och ingen fara finns för dig att hämta litet frisk luft.»

Och morbror Edvard befallde fram det eleganta ekipaget, och så bar det af ut — ut i våren och solen och den nyvaknande naturen. Men alla dessa glada, smekande färger plågade och oroade henne, det sorlande glammet, den berusande väryran, som slog emot henne — allt detta pinade blott och ökade hennes sorg. Den strålande, glittrande, bedärande Mälardrottningen behagade henne ej mer.

Hon ville hem!

Och en blid och stilla vårafton, då vemodets skira slöja dämpadt lifsjublets alla starka färger, vandrade hon åter genom alla dessa gamla trista gator, dem hon trampat sedan hon var barn. Men de föreföllo henne med ens så sällsamt främmande. Det var, som om hon varit borta i sekler, som om hon gästade andra världar, lefvat tusen lif och därför måste se allt med andra ögon än förut . . .

Modern, som varit och mött henne vid stationen, var finkänslig nog att intet fråga, intet låtsas om. Hon såg blott med smärta det uttrycksfulla ansiktet, förr så friskt och rosigt, nu blekt med dragen skarpt skurna, den blåa skuggan under de milda, drömmande ögonen, som åt dem gaf ett än mörkare allvarsdjup, det vemodiga, resignerade i munnens mjuka linier . . .

Hemmets dörr öppnades åter för Ingrid, och hon sjönk ned i allt detta gamla trygga, lugna, som genom vanan blifvit till något kärt med samma känsla som den skeppsbrutne känner sig glida in i hamn.

XI.

Sommaren kom med intensiv hetta, och gator och torg lågo öde och tomma i det gassande solskenet. Lifvet tycktes domnat och dödt. Och i stilla enformighet skredo dagarna fram, den ena tröstlöst lik den andra. Hvar taga färg och doft i detta ändlösa Sahara?

Men var det för henne, Ingrid, att tänka på det som är smekande för ögat och ljuft för alla sinnen — var det icke för henne att tänka på bot och godtgörelse, hon, som tyngdes af denna förfärande skuld? Måste hon icke gifva ut sig själf som offer, döfva smärtan och de själföfverbräande, pinande tankarna i ett rastlöst arbete, i en oafbruten sträfvan från morgon till kväll. Försoning! Renhet! Var det sant, som de kristna lärde, att man för att få frid måste kasta hvarje börda, hvarje känsla af synd, som tryckte, på en annans skuldra — hans, som lidit döden för sanningen? Nej, detta parasitlif på en annans förtjänst hade aldrig tilltalat henne. Vore det icke mera öfverensstämmande med naturens lagar att själf söka godtgöra, hvad man brutit, att genom egen kamp och sträfvan söka återställa den svunna friden?

Och nu vill hon lefva en botgörares lif.

Kunde icke Lotten, som var ganska klen, få semester öfver sommaren? Ingrid ville arbeta, hon ville göra allt själf — golfvn skulle skuras af hennes händer, spiseln skulle alltid vara skinande blank, och kopparkastrullerna skulle ej få bli ärgiga och fula. Hvar sak skulle stå på sin plats, fint och pyntadt skulle det vara i hela våningen — inga damkorn skulle få synas på de blankpolerade ytorna. Och blommorna skulle alltid dofta friska i glaset, och maten skulle stå varm och välsmakande på bordet vid den utsatta tiden. Å, mor, nog låter du henne resa!

Och den unga tjänstflickan reser med glädjestrålade ögon och tacksamhet i sinnet mot sitt goda husbondefolk. Och Ingrids dag blir en sträfvan från morgon till kväll.

Men hon klagat icke, och på böcker och litterära sysselsättningar tänker hon alls icke. Det är väl också ett lif, detta! Det är något af vällust i den trötthet hon känner, då hon kommer in till sig om aftnarna, då det värker i lemmarna och fötterna äro ömma och svullna. Ty de gå många flere steg än de behöfva och nöta trapporna med öfverdrifven ifver. Och det är en njutning att se, hur kinden blir blekare och mera genomskinlig allt som tiden lider, kroppen så tunn och slank af det myckna grofarbetet och den magra kosten. Ty hon äter nu också så litet som möjligt — den minsta ranson hon kan tänka ut till frukost, något litet mera till middag och intet alls till aftonvard. Den grofvaste brödbiten skall hon ha, men smör och soffel kommer aldrig i fråga, den senigaste köttbiten lägges alltid på hennes tallrik; kaffet är svart i hennes kopp och smakar ej af socker, och efterrätten om söndagarna skall tiggarflickan ha. Men det är en njutning för henne, allt detta.

Icke så för mor. Mor tycker det är rysligt allt detta släpande från arla morgon till särila kväll och dessa svältkurer.

»Hvad menar du egentligen, barn lilla? Är icke hälsan det enda kapital vi äga. Behöfver du icke färg på dina kinder och hull på kroppen?»

Hon var ju bara ben snart! Och behöfde hon inte komma ut och andas litet annan luft — hvarför reste hon inte, hon var ju bjuden bort på flere håll. Hon måste resa. Mor stod inte ut med att se henne gå här som en skugga.

»Å, mor, låt mig vara. Jag måste ha det som jag har det — det är bra så. Ser jag inte glad ut, kanske?»

Och blicken lyser af en stilla glans, mild och djup som aftonstjärnans, och det är ett skimmer af lycka öfver de bleka dragen. Och hon är ju alltid blid och vänlig, äfven om göromålen hopa sig omkring henne, och inga häftiga ord komma, såsom ibland förr, dofta eller skarpa, öfver läpparna.

Och mor suckar och låter henne fortsätta sitt botgörarlif.

Men en eftermiddag, då hon slutat sina sysslor i köket, kan hon rakt inte hitta på något mera arbete. Det finns verkligen intet mera att göra. Och hon känner sig så matt och trött, benen vilja nästan ej bära henne. Man är ju inte mer än människa.

Och hon går in i sitt rum, lägger sig på soffan med en sval kudde under hufvudet. Det är så tyst omkring henne, blott en geting stirrar envist i taket och från gatan höres ljudet af snabba fötter i träskor, klappande mot stenläggningen.

Ögonen sluta sig, men icke till sömn. Tanken är klar och vaken midt i denna söfvande stillhet — dock icke i det närvarande.

Hon är med ens förflyttad till något aflägsset land i södern med alper, öfver hvilkas majestätiska hjessa aftonsolen just nu breder sitt djupröda, varma skimmer, medan de mera aflägsna topparna skymta i violett töcken. Och hon ser dalen, den stilla, fridfullt grönskande dalen, med gårdar och byar och där, vid foten

Förnämsta tvättmedel

äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS

Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS

Prima Tvätt-Tvål

af berget, det lika fridfulla klostret. Det ligger där som en himmelens hvita tanke, hvars mystik sväfvat ut öfver all nejden, meddelande åt allt, som andas en fläkt af det evigas lif.

Härligt sköna rosor
öfver klostermuren klänga,
och bland vinets gyllenröda blad
drufvors rika klasar hänga.
Sval och lugn är sommarns kväll,
stilla, tyst är nunnans cell,
nunnan vid fönstret njuter,
drömmer och ögonen sluter.
Sol går ned.
Bed, o bed!
»O, sanctissima,
o, piissima,
dulcis virgo Maria!
Mater amata,
intemerata
ora, ora pro nobis!»

Vesperklockan sakta ljuder,
frid åt trötta sinnen ljuder.
Kvällens purpurrodnad skänker
döende glans åt klostrets ro,
fromma hjärtans tro
stiger dit, där aftonstjärnan blänker,
nunnornas sång i väljud sig höjer och
sänker:

»Pro nobis ora,
in mortis bora,
ora, ora pro nobis — —»

Nunnan bär hennes drag, det hvita doket sluter sig om hennes mörka hufvud, det grofva klädet om hennes lemmar och det är hennes hand, genomskinlig och förändlig af vaka och fasta, som låter radbandet af den korsfästes bild glida mellan de smala, hvita fingrarna. »Ave Maria, Ave Maria — var det icke något af helgens ro i de orden. Bara det att sakta framhviska dem skänkte hvila — Ave Maria — dulcis virgo Maria . . .

Hon är öfvertygad om, att hon verkligen har lefvat i detta kloster — hon ser allt i de klara, genomskinliga färger visionen äger, och så stark är hennes förnimmelse af denna klosterro, att hon själf i verkligheten måste ha känt den.

»Ja, så är det,» säger hon till sig själf. »Och min dragnig åt det religiösa och mystiken är en reminiscens från denna föruttilvaro.»

XII.

Erik står lutad öfver en koffert och låter sina klädespersedlar och toaletsaker dansa ned hullen om buller — det gjorde väl detsamma; hufvudsaken var ju att de kommo med. Men hur han nu vrider och vänder på dem, får han icke på villkor rum med allt, som skall med. Förtretad kastar han ett fång kragar och manschetter på närmaste stol.

»Det ska' fan stå här och flåsa som en ångpanna. Jag ger en goddag i alltsammans. Ingrid!»

Han öppnar dörren och ropar med ljungande stämma inåt våningen till. Men ingen Ingrid svarar.

»Djåkrl anamma! När kvinnfolk behöfs, finns de då aldrig till hands!»

Junker Erik är vid ett synnerligen älskvärdt humör. Han ser på sitt ur och sätter sig något lugnare ned vid skrifbordet.

Om en stund hör han lätta steg nära sig dörren, och Ingrid kommer in, iklädd köksförkläde och med en hvit halsdukssnibb på hufvudet.

»Jag tyckte du ropade?»

»Jaså, du tyckte. Hvar t — hvar håller hennes nåd egentligen till hela guds långa dagen? Man ser ditt hvita huckle vifta här och vifta där i vinklar och vrår, men på dig själf får man aldrig fatt.»

»Hvad vill du då?»
 »Se på kofferten, får du veta't.»
 »Men du skulle ju inte resa förrän i morgon.»
 »Jo, jag måste resa i kväll med åttatåget. Affärer hit och affärer dit — jag rymmer från allsammans.»
 »Är det något ledsamt, Erik?»
 Hon sitter på sängkanten och slätar ut hans tillskrynklade skjortor. Erik svarar ej först; fortsätter blott helt lugnt att blossa på sin cigarrett.

»Ledsamt,» upprepar han långsamt. »Ähja — vore det bara det! Men det bryter väl en storm lös inom närmaste tiden . . .»

»Är det därför far gått och sett ut som ett åskmoln?»

Hennes stämma är lugn, förräder ej en skymt af oro.

»Erik, jag kan bära det — men mor!»

»Ja, stackars lilla mor! Och stackars min lilla syster.»

Han går fram till henne och lägger armen om hennes lif.

»Vi ha hållit tillhoppa, vi två — vi bära på samma längtan, och samma drömmar flyta i vårt blod. Men drömmar fara som strömmar, och lifvet är blott en uppslitande kamp för ett stycke bröd. Det är bittert.»

»Men icke det bittraste.»

»Hvad är värre då?»

»Att förlora sig själf.»

»Och du tror inte jag tappat bort mig »själf» i denna ohyggliga trampkvavn? Det är bara smulor kvar.»

»Så gäller det att taga vara på smulorna och foga dem samman till något helt.»

Hvad som en gång gått sönder, kan aldrig mera bli helt, och ett sprucket krus är inte mycket värdt.»

»Men rosor i ett sprucket krus är ändå alltid rosor, står det i visan. Du är god, Erik, det är det allra bästa — du vet inte ens, hur god du är —»

»Nej, det vet jag sannerligen inte.»

Och med en smäll läser han igen locket på kofferten.

»Så där ja! Tack för hjälpen! Nu kommer stadsbudet snart, och så är allt klappadt och klart.»

Han hvisslar nu muntert och molnet på hans panna är borta.

XIII.

Tant Louise hade dött under Ingrid's vistelse i Stockholm, och ett annat lif lefdes nu på Sättra. Andra fötter trampade trädgårdsgångarna, andra händer vårdade blommorna och andra ögon fröjdades öfver solen och glädjen i det gamla huset. Man kunde aldrig gå förbi där utan att tänka på förgängelsen och förändrigheten i allt det mänskliga, men det var dock som om tant Louise's ande ännu dröjde kvar där och gaf åt allt samman en prägel af frid som under hennes egen lifstid.

Men hennes stoft hvilat ute på kyrkogården.

Det var i augusti. Dagen hade varit het af sol och het af arbete, och aftonsvulkan kändes dubbelt skön. Ville icke mor gå med ut till kyrkogården — där är stillhet och skugga, och solnedgången står härligt röd i väster. Nej, mor var trött. Men det sade hon blott, därför att hon trodde Ingrid helst ville vara ensam med sina tankar . . .

Ingrid tog sin bredskyggiga schäferhatt, band samman några blekskära rosor och begaf sig åstad.

Kyrkogården ligger utanför staden, på en höjd, med fri utsikt öfver blånande berg i fjärran och byar och åkrar och ångar vida omkring. Våldiga, hundraåra lindar breda skuggans svalka öfver grafvarnas ro, och solstrålarna sila sig igenom det täta löfverket och kasta sitt guld bland prunkande marmorvårdar och fallfärdiga kors. — Ett fält gränsar alldeles intill muren, och skördemännen äro just i färd med att afmeja säden; liarna blixtra, och deras röster förnimmas klart och tydligt genom stillheten. Några gummor i svarta schalletter och äkta schalar vandra stora gången fram, med kratta och vattenkanna och kranar af grönt och granna pappersblommor, och några smättingar stoja och väsnas innanför den höga järngrinden. Har du märkt att barnens munterhet är aldrig mera yrande glad än just på kyrkogården. Det är som ville de därmed säga: »Se, se, lifvet är intet annat än lek i dödens skugga.»

Tant Louise's graf bär ingen dyrbar minnessten, intet kors — den är endast en grön kulle. Men gräset är mjukt och glänsande som sammet, och friska blommor saknas där aldrig. Goda små tomtar draga försorg därom. En hängask böjer sina grenar öfver den lilla platsen, och en grönmålad bänk därinunder inbjuder till hvila. Härifrån ser man solen slockna.

Ingrid sitter där länge — länge, utan att egentligen tänka, men försjunken i denna själs musik, som är förmer än alla tankar. Hon känner blott, hur dödens sublima, allvar dallrar inom henne, hur suset och glansen från evighetens vidder komma alla andra röster att domna, alla jordiska färger att förblekna. Hon känner sig ett med döden, ett med den mull hon trampar, ett med den dalande solen — döden är allt, det enda vissa, döden är den enda trofasta vännen, som aldrig sviker. Hvita äro rosorna i dödens gårdar, men deras doft är helande balsam —

Solen har gått bort och skymningens grå tagit allt af färg, som nyss log och glittrade bland allvaret. Kyrkogården ligger öde, stilla, med doft och dämpad sus i trädens kronor. Hon reser sig upp, ser sig omkring som vaknad ur en lång dröm. Var hon ensam här ute — skördemännens röster hördes ej mera, barnens glammade lek ej heller. Ja, hon var allena — allena med de döda. Var det deras röster, som hviskade och susade så hemlighetsfullt omkring henne, var det deras händer, som vinkade ur det grå töcknet . . .

Tänk — om hon skulle bli här ute öfver natten — en vaknatt i de dödas gårdar — — Månen hade gått upp, stor och lysande rödgul, och en lätt dimma steg från fälten, böljande hän emot kyrkogårdsmuren. Ofrivilligt lade hon handen på hjärtat — det klappade häftigt . . . O, Gud, hvad är det som skrämmer oss

så, hvad är det som gör att vi ej ha mod att vaka i mörker och enslighet, ansikte mot ansikte med lifvets och dödens herre? När det mystiska midnattsslaget klämtar från kyrkornet, våga vi icke dväljas därinne under de höga, skumma hvalfven, där ekon af förklingade psalmer och heliga ord ännu skälfa och vibrera — icke ensamma. Är det våra gärningar, som skrämra oss så, är det vårt eget lif, som stiger fram, en blek vålnad, och jagar blodet från vår kind och friden ur hjärtat — — De döda göra oss ju intet ondt! —

Sakta lämnar hon kyrkogården med ett halft vemodigt, halft ironiskt leende öfver sin rädsla. Den höga järngrinden slås gnisslande igen efter henne, och nattvinden susar:

»Homo, memento mori — memento mori . . .»

XIV.

Med hösten inträdde en förändring i Ingrid's själs-lif. Det exalterade, öfverspända tillstånd, hon alltsedan katastrofen lefvat i, kunde ej vara länge. Naturen tar alltid ut sin rätt, och när strängen är för högt spänd, brister den. Hennes arbetslust och rastlösa verksamhetsbegär öfvergick till motsatsen: ett slags dåsig lättja, en trött liknöjdhet för allt och alla. Intet intresserade henne, det var, som hade hon icke en enda beröringspunkt med den yttre världen. Hon var trött — orkade inte med sig själf ens. Hela dagen kunde hon ligga på soffan inne i sitt rum med en bok i handen, men ofta utan att läsa ett ord. Och hon tyckte ej heller fasta sig vid, att mor och Erik gjorde allt för att skämma bort henne. Hon blef en riktig liten gurmard efter den långa fastetiden, och hennes smak för söt-saker tillfredsställdes rikligen.

Hon reflekterar icke öfver allt detta — det är ju allt helt naturligt. Men i själfva verket lider hon däraf och sörjer öfver att viljan icke räcker till.

Vänner och bekanta begynna dyka upp på gator och promenadplatser, och det är åter sorl och lif i staden, och gaslyktorna äro tända om kvällarna och det är ljus i alla butikfönster. Däraf vet man att hösten är kommen.

(Forts.)

RÄTTELSE.

NOTISEN till gruppbilden från *Norrlands sångarförbunds* andra sångarfest i Sundsvall — Idun nr 26 — råkade till följd af ett ombrytningsfel i ett tidningsreferat en oriktig uppgift insmyga sig. Sångarstandaret var nämligen ej, såsom angafs, någon skänk af Gäfle stad, utan en gifva till förbundet af Norrlands sångarförbunds skapare och förste förbundsdirigent, stadsingenjören i Söderhamn, hr *Gustaf Hultqvist*, hvilket härmed till rättelse meddelas.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östman's Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 17—23 JULI 1904.

Söndag: Soppa à la Bismark; kokt gös med smör och ägg; stekt and med salader och brynt potatis; glacebomb.

Måndag: Oxrullader med potatis; rabarbersoppa med gräddor och skorpor.

Tisdag: Bräckt skinka med spenat; filmjöl.

Onsdag: Afredd buljong med rostadt bröd; fricandeau på gädda med potatis.

Torsdag: Frikassé på kalf med ris; fruktsoppa.

Freitag: Kötsoppa med klimp; falsk fiskfärs med hummersås.

Lördag: Fläskkottletter med potatis smultron med mjölk.

RECEPT:

Soppa à la Bismark (f. 6 pers.). 2 lit. stark, brun buljong (3 kg. mörghjäl, 3 msk. smör, 4 lit. vatten, 1 msk. salt, 1 morot, 1 bit selleri, 1 purjolök, 5 persiljesjällkar).

1½ msk., potatismjöl, cayennepeppar, sherry eller madeira efter smak (2—3 msk.) 250 gr. konserverad sparris, frikadeller af kalfärs.

Beredning: Buljongen bör kokas dagen innan den skall användas. Köttet tvättas med en duk doppad i kallt vatten, skäres i bitar, och benen huggas sönder.

Smöret brynes i en tackjärnsanna, köttet och benen brynas väl däri och nedläggas i buljongkitteln, hvarefter det kalla vattnet och saltet tillsätts. Då buljongen kokar, uppskummas den väl och de ansade rotsakerna samt persiljan läggs och buljongen får, på sakta eld, med tätt slutet lock koka omkr. 6 tim. Den silas genom en ylleduk eller servett, förut urvriden i hett vatten och får stå till följande dag, då allt fett noga borttages och buljongen klaras med ägg-hvita, om så behöfves.

Buljongen får koka upp och afredes med potatismjölet, förut utrördt i litet kallt vatten. Soppan får ett godt uppskok, hvarefter den afsmakas med cayenne och vin. I soppskålen lägges den sönderskurna sparris samt frikadellerna och soppan tillslås. Den serveras varm.

Stekt and (f. 6 pers.). 2 ånder, 4 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt, 6 del. buljong eller vatten.

Sås: 1½ msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, köttjus, 2 tsk. citronsaft, 1 tsk. soja, 1 del. tjock gräddor.

Beredning: Änderna, som böra användas genast de äro skjutna, emedan de mycket fort öfvergå i försämning, plockas, svepas, tagas ur, sköljas mycket väl och torkas med en köttanduk samt sättas upp. De gnidas med levern för att att få en vacker rödbrun färg. Smöret brynes i en stekgryta, änderna nedläggas däri och brynas väl på alla sidor, hvarefter de saltas. Den kokande buljongen påspädes litet i sänder och

fåglarna få färdigsteka, omkr. 1 tim., under det de ofta ösas öfver. De skäras hopsättas åter och serveras mycket varma, garnerade med grönsallad och oliver.

Smör och mjöl sammanfråsas, den silade och skummade köttjusen tillsättes, litet i sänder, under flitig rörning, och såsen får koka 10 min. Den afsmakas med citronsaften, sojan och grädden, hvarefter den får ett uppskok och serveras.

Glacebomb (f. 6 pers.). 2 hg. toppsocker, 2 del. vatten, ½ tsk. citronpulver, 6 äggulor, 6 del. tjock gräddor.

Beredning: Sockret hugges istycken, lägges i en kastrull och vattnet påhälls. När sockret är fullkomligt smält, kokas det, till en klar, simmig lag, som smaksättes med citronpulver. Äggulorna vispas väl, den beta sockerlagen tillsättes under kraftig vispning, hvarefter krämen under fortsatt vispning får sjuda öfver elden. Vispningen fortsättes tills krämen är kall. Då tillsättes den till hårdt skum slagna grädden och glacen hälls i en glaceform. Formen nedsättes i is och salt och bomben får frysa 2—3 tim.

När den skall stjälpas upp, omviras dosan med en handduk doppad i hett vatten.

Rabarbersoppa (f. 6 pers.). 1½ lit. skuren, färsk eller ½ lit. konserverad rabarber, 2½ lit. vatten, 1 kkp. krosssocker, 1 msk. potatismjöl, 2 äggulor, 1 kkp. strösocker.

Beredning: Användes färsk rabarber, sköljes den och skäres i bitar. Vattnet kokas upp, rabarbern lägges jämte krosssockret, och soppan får koka, tills rabarbern faller sönder. Soppan silas och sättes åter öfver elden, afredes, då den kokar, med potatismjölet utrördt i 2 msk. kallt vatten, hvarefter den får ett godt uppskok.

Äggulorna och strösockret röras, i soppskålen, till skum, och soppan tillslås under stark vispning.

Den serveras med skorpor eller rostadt bröd.

Frikassé på kalf (f. 6 pers.). 1½ kg. kalfbringa, 2 lit. vatten, 1½ msk. salt.

Sås: 1½ msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl, 8 del. köttspad, saften af ½ citron, 1 msk. socker, 1—2 äggulor.

Beredning: Bringan knäcks på ena sidan och tvättas med en duk doppad i hett vatten. Vattnet kokas upp, bringan lägges, skummas och saltas. Köttet får därefter sakta koka, med tätt slutet lock, tills det är mörkt eller omkr. 1½ tim. då det tagas upp och skäres i för servering lagom stora bitar samt upplägges på karott.

Smör och mjöl sammanfråsas, spadet tillsättes, litet i sänder under flitig rörning och såsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas med citronsaft och socker. Sist tillsättes de uppvispade äggulorna och såsen får sedan endast sjuda. Den hälls öfver köttet, som serveras med ris.

Falsk fiskfärs (f. 6 pers.). 120 gr. smör, 8 del. gräddmjöl, 120 gr. hvete-mjöl, 8 ägg, 1 tsk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 1 tsk. socker.

Till formen: ½ msk. smör, (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Smör och mjöl få koka upp, mjölet ivispas varsamt under full kokning och smeten får koka, tills den släpper pannan, hvarefter den slås upp i ett fat att kallna. Då irörs 4 hela hela ägg och 4 gulor, ett i sänder och färsen afsmakas noga med kryddorna. Sist nedsättes de återstående äggvitorerna, slagna till hårdt skum, och massan hälls i en smord och brödbeströdd form med lock och gräddas i vattenbad i ugn eller ofvanpå spisen omkr. 1½ tim.

Färsen stjälpes upp och serveras med hummersås.

Hummersås (f. 6 pers.). 1 msk. smör (20 gr.), 1 kula kräftsmör à 25 öre, 3 msk. mjöl, ½ lit. fiskbuljong eller vatten, 1 burk hummer på ¼ lit., 4 del. gräddor, 1 äggula, salt, hvitpeppar, socker.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas, fiskbuljongen eller vattnet tillsättes, litet i sänder, och såsen får koka 10 min. Hummern skäres i bitar och nedläggas i såsen. Äggulan och grädden uppvispas och nedrörs, hvarefter såsen får sjuda och afsmakas noga med kryddorna.